

JELENTÉS

a Magyarország Parlagfű Elleni Rövid és Középtávú Védekezési Akciótervről szóló 1230/2012. (VII. 6.) Korm. határozatban foglalt feladatok 2014. évi végrehajtásáról

A Magyarország Parlagfű Elleni Rövid és Középtávú Védekezési Akciótervről szóló 1230/2012. (VII. 6.) Korm. határozat (a továbbiakban: Akcióterv) 3. pontjában a Kormány felkéri a földművelésügyi minisztert, hogy – a Belügyminisztérium, az Emberi Erőforrások Minisztériuma, az Igazságügyi Minisztérium, a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium valamint a Nemzetgazdasági Minisztérium által készített beszámoló alapján – készítsen jelentést a Kormány számára az Akcióprogramban foglalt feladatok végrehajtásáról.

1.1 A 2012-2013-as időszak vonatkozásában az Akcióterv keretében a Kormány által meghatározott célokkal és feladatokkal kapcsolatban az alábbi intézkedések történtek.

1.1.1. Felül kell vizsgálni a lakosságot érő pollenterhelés csökkentése érdekében a parlagfüves területek hatósági felderítési rendjét, és egyszerűbb, hatékonyabb eljárási és szankcionálási rendszert kell kidolgozni. A belterületi parlagfű-felderítéssel és a közérdekű védekezés elrendelésével kapcsolatos feladatokat racionalizálni kell. A távérzékeléses monitorozási módszereket a hatósági felderítési rendszerbe kell illeszteni.

A parlagfű fertőzöttség visszaszorítását elsősorban a földhasználók jogkövető magatartása eredményezheti, de a folyamatos társadalmi szemléletformálás mellett fontos cél a hatósági eljárás erősítése, a hatósági rendszer hatékonyságának a növelése. Ezen célkitűzéseket szem előtt tartva folyamatban van a belterületi és külterületi hatósági parlagfű eljárási rendszer felülvizsgálata.

A jelenlegi rendszer hatékony működtetése érdekében az élelmiszerláncról és hatósági felügyeletéről szóló 2008. évi XLVI. törvény 50. § (5) bekezdése kimondja, hogy a parlagfű elleni közérdekű védekezést elrendelő határozatot a gyorsabb és hatékonyabb védekezés elvégzéséért hirdetmény útján is közölni lehet.

A belterületi bírságolási jogkör rendezésének a kérdése továbbra is kiemelten fontos feladat, mivel belterületen a parlagfű elleni védekezési kötelezettség elmulasztása esetén jelenleg a jegyző jogosult a közérdekű védekezés elrendelésére, ugyanakkor ugyanazon terület vonatkozásában a növényvédelmi bírság kiszabásáról a fővárosi és megyei kormányhivatalok mezőgazdasági szakigazgatási szerveinek kijelöléséről szóló 328/2010. (XII. 27.) Korm. rendelet 9. § (2) bekezdése alapján a megyei kormányhivatal növény-és talajvédelmi igazgatósága (a továbbiakban: növény-és talajvédelmi igazgatóság) rendelkezik.

2008. év előtt belterületen a védekezési kötelezettség elmulasztása esetén a közérdekű védekezés elrendelése mellett a növényvédelmi bírság kiszabása is jegyzői hatáskörbe tartozott. Az eddigi tapasztalatok azt mutatják, hogy a 2008. évi módosításokat követően drasztikusan lecsökkent az

indított eljárások száma, ami nem áll egyenes arányban a fertőzött területek csökkenésével. A feladatok egy hatósághoz telepítése kiemelten fontos, ezért a jogszabályi háttér megteremtése a közeljövő feladata.

A parlagfű magjának hosszú életképessége következtében a termést hozó növény kiemelt veszélyforrás. Azon területek használóinál, ahol természetes növény található, az élelmiszerlánc felügyeletével összefüggő bírságok kiszámításának módjáról és mértékéről szóló 194/2008. (VII. 31.) Korm. rendeletben megállapított bírságkereten belül megnövelt bírságtétel alkalmazása javasolt a parlagfű elleni eredményes harc érdekében.

A parlagfüvel fertőzött területek felderítésének hatékonyságát a légi felderítés térben és időben történő kiterjesztésével kívánjuk javítani. A légi felvételezés számos előnnyel rendelkezik a földi felderítéssel szemben. Ezzel a módszerrel rövidebb idő alatt nagyobb földterület ellenőrizhető, továbbá a földi úton nehezen megközelíthető ingatlanok ellenőrzésére is alkalmas. A repülési útvonal az aktuális vetésszerkezeti térképek, helyi információk alapján tervezhető. Összességében elmondható, hogy a légi felderítés rendkívül gyors és nagyon hatékony módszer. A légi felderítéssel kapcsolatos 2014. évi tapasztalatokat a jelentés 1.1.6. b) pontja részletezi.

A parlagfüves területek hatósági felderítési rendjének egyszerűsítése, a lakossági bejelentések kezelésének automatizálása, valamint a hatósági eljárás transzparenciájának biztosítása érdekében a Parlagfű Bejelentő Rendszer (PBR) a 2013. évi parlagfű szezon kezdetétől üzemelt, és a 2014. évben is fogadta a lakossági bejelentéseket a <https://pbr.nebih.gov.hu> címen, teljesítve ezzel az akcióterv 1.1.3. pontjában részletezett feladatot.

A parlagfüvel fertőzött területek belterületi eljárásrendjének egységesítése, a jegyzők, valamint a növény- és talajvédelmi igazgatóságok munkájának segítése, hatékonyságának növelése és a kapcsolattartás megkönnyítése érdekében szükségessé vált a PBR továbbfejlesztése. Ennek eredményeként 2013-ban kialakításra került az Önkormányzati Parlagfű Bejelentő Rendszer (ÖPBR).

Az ÖPBR 2014. július elsejétől kezdve működik. A rendszer hatékonyan támogatja a belterületi parlagfüvel fertőzött területek vonatkozásában induló hatósági eljárásokat, így az azokat lefolytató jegyzők, valamint a növény- és talajvédelmi igazgatóságok a munkáját. Eddig összesen 659 önkormányzat regisztrált a rendszerben, a regisztrált felhasználók száma 2235. A 2014. évben 201 önkormányzat, összesen 838 felhasználója használta aktívan az ÖPBR-t. Az ügyek rögzítésére 15 önkormányzat használta a programot, ebből 6-an a nyomtatványokat is a programmal generálták. A Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal (NÉBIH) által biztosított nyomtatvány-sablonok tárárt és a javasolt ügymenet-kezelést 351 önkormányzat töltötte le.

A parlagfű fertőzöttség visszaszorítását elsősorban a földhasználók jogkövető magatartása eredményezheti, ezért a hatósági eljárás erősítése mellett szükség van a folyamatos társadalmi szemléletformálásra, szakmai, oktatási fórumok szervezésére. A megelőzés szempontjából a legfontosabb az oktatás, az ismeretterjesztés és az oktató-tájékoztató jellegű kommunikáció. Ezen célok elérése érdekében **2015-ben** tervezzük szakmai és oktatási fórumok szervezését a földhasználókon túl a társadalom széles rétegei számára.

A távérzékeléses monitorozási módszerek hatósági felderítési rendszerbe illesztése

A Földmérési és Távérzékelési Intézet (a továbbiakban: FÖMI) a 2005-ben indult Nemzeti Parlagfű Program kezdete óta operatív módon segíti a parlagfű felmérést űrfelvételek kiértékelésén alapuló térképeivel. Az operatív programban 2011-ig nagy felbontású űrfelvétel idősorokat

használtak, amely arra elegendő, hogy a fertőzött területekre irányítsák a figyelmet. A pollenterhelés elsősorban a nagy mezőgazdasági táblákról származik, így a távérzékeléssel egyszerre, egységes elvek alapján lehet adatokat szolgáltatni, illetve ezen területek mentesítésével lehet a legjobb eredményt elérni.

A parlagfű aktuális, országos elterjedtségének felmérésében a távérzékeléssel nemcsak hatékonyan azonosíthatóak a parlagfűvel fertőzött táblák, hanem ezek jól elkülöníthetőek az egyéb gyommal fertőzött tábláktól is. Az úrfelvétel nagy térbeli felbontása lehetővé teszi, hogy a parlagfű, illetve egyéb gyomosság térbeli előfordulásának heterogén, foltszerű természete is jól felismerhető és azonosítható legyen. Távérzékelés segítségével nagyon pontos növényterképek is előállíthatóak, amely alapján tovább lehet csökkenteni a parlagfű felmérésének célterületeit, hogy csak azon növénykultúrák célzott vizsgálata történjen meg, ahol a parlagfű előfordulása a legvalószínűbb.

A FÖMI a fentebb ismertetett távérzékelési és térinformatikai feladatait – így sem az úrfelvételek beszerzését, sem a parlagfű veszélyeztetettségi térkép elkészítéséhez szükséges további feladatokat – az elmúlt néhány évben forráshiány miatt nem tudta elvégezni.

1.1.2. A megyei kormányhivatalok feladat- és hatáskörrel rendelkező szakigazgatási szerveinek júliustól szeptemberig folyamatosan ellenőriznie kell a külterületek parlagfű mentességét.

Az előző évek tapasztalatai szerint az időjárás jelentősen befolyásolja a parlagfű pollenszezonjának alakulását. A vegetációs periódusban (májusban) az eső elősegíti a növény növekedését, ezzel erősítve a pollenterhelést, a virágzás ideje alatt (július közepétől) azonban a tartós csapadék már csökkenti azt. A nagy szárazság magas hőmérséklettel párosulva hasonló hatással bír: a növényzet kiszáradásához és így a pollenterhelés csökkenéséhez vezet.

Az országos tapasztalatok szerint 2014-ben a csapadékos időjárásnak köszönhetően mérsékelt maradt a pollenterhelés, azonban a 36. héten a Tiszántúlon a száraz időjárás miatt a pollenszint hirtelen megemelkedett, ezzel elérte az V. PPRR riasztási szintet, Nyíregyháza körzetében pedig a legmagasabb VI. PPRR riasztási szintet is, amire az elmúlt években nem volt példa. A 37. hét elején az ország nyugati felében az esőket követően átmenetileg mérséklődött a terhelés, addig keleten tartósan nagyon magas szintet ért el a parlagfű pollen mennyisége a levegőben.

A földhivatalok felderítéseinek eredményei szerint külterületen 2014-ben kevesebb parlagfűvel fertőzött terület volt, melynek oka részben az időjárás, részben a földhasználók javuló jogkövető magatartása, mely a hatékonyabb hatósági intézkedéseknek köszönhető.

A folyamatos ellenőrzések következtében napról napra emelkedett a felderített területek, valamint a hatósági intézkedések száma. A FÖMI által üzemeltetett Parlagfű Információs Rendszernek (PIR) köszönhetően a hatóság a külterületi parlagfű felderítést és az annak nyomán induló eljárásokat folyamatosan figyelemmel tudja kísérni.

A parlagfű felderítési hatósági eljárások aktuális állása 2015. január 15-i állapot szerint a következő:

a) *Külterületen* a kormányhivatalok földhivatalai az ellenőrzött 3,7 millió hektár mezőgazdasági területen (amelyből légi úton 2,2 millió ha terület került ellenőrzésre), 2462 esetben, 3696 ha területet érintően vettek fel jegyzőkönyvet a parlagfű fertőzéssel kapcsolatosan, amelyből 2007 esetben 3597 ha területen teljesültek az eljárás megindításához szükséges jogszabályi feltételek.

A földhivatalok ellenőrzései alapján a növény- és talajvédelmi igazgatóságoknak 1952 esetben, 1839 hektáron kellett elrendelni a közérdekű védekezést.

A jegyzőkönyvek alapján 2015. február 4-ig 1587 esetben, összesen 76 782 091 forint értékben került sor növényvédelmi bírság kiszabására. A közérdekű védekezéssel kapcsolatban felmerült költségek fizetéséről 1342 esetben, összesen 9 673 041 forint összegben rendelkeztek a növény- és talajvédelmi igazgatóságok. A hiányzó jegyzőkönyvek feldolgozása jelenleg folyamatban van.

b) *Belterületen* a jegyzők és a növény- és talajvédelmi igazgatóságok összesen 630 517 m² parlagfűvel fertőzött területet derítettek fel. A jegyzőkönyvek alapján a növény- és talajvédelmi igazgatóságok eddig összesen 12 677 506 forint értékben szabtak ki növényvédelmi bírságot.

A **2015. évben** a hatósági ellenőrzések és felderítés folytatása szükséges, az önkéntes jogkövető magatartás erősítése és a pollenterhelés csökkentése érdekében.

1.1.3. A lakossági bejelentések kezelésének automatizálása, a hatósági eljárás transzparenciájának biztosítása érdekében meg kell vizsgálni külterületeken a Lakossági Parlagfű Bejelentő Rendszer bevezetésének lehetőségét, a Magyarország 2012. évi központi költségvetéséről szóló 2011. évi CLXXXVIII. törvény XII. Vidékfejlesztési Minisztérium fejezet Agrár célelőirányzatok 10. jogcímcsoportján a „Parlagfű elleni közérdekű védekezés végrehajtásának támogatása” előirányzaton rendelkezésre álló források felhasználásával.

A parlagfüves területek hatósági felderítési rendjének egyszerűsítése, a lakossági bejelentések kezelésének automatizálása, valamint a hatósági eljárás transzparenciájának biztosítása érdekében a Parlagfű Bejelentő Rendszer (PBR) a 2014. évi parlagfű szezon kezdetétől folyamatosan üzemelt, és fogadta a lakossági bejelentéseket a <https://pbr.nebih.gov.hu> címen.

A kormányhatározat 1.1.3. pontjában részletezett feladat a PBR bevezetésével teljesült.

A rendszer a lakosság felől érkező információáramlás gyorsabbá és pontosabbá tétele érdekében került kifejlesztésre. Különlegessége – amely a fejlesztés célja volt –, hogy a megtett bejelentések közvetlenül az ellenőrzésre jogosult illetékes hatóságokhoz jutnak el. Így biztosítható, hogy a hatósági intézkedések a lehető leggyorsabban megtörténjenek.

A bejelentő rendszer július 1. előtt és október 15. után inaktív állapotban van, mivel a parlagfű helyszíni ellenőrzését az illetékes hatóságok a növény életciklusához igazodva július 1. és október 15. között végzik.

A PBR-en keresztül a 2014. évben összesen 678 bejelentés érkezett, melyből 275 bejelentés érintett külterületet és 403 belterületet. Ebből 26 bejelentés még július 1. napját megelőzően érkezett. A legtöbb bejelentés (36 db), augusztus 28. napján érkezett.

A bejelentések a PBR-ből belterület esetén (e-mail-en keresztül) az illetékes önkormányzathoz, külterület esetén egy úgynevezett Parlagfű Információs Rendszerbe (PIR) kerülve az illetékes megyei kormányhivatalok körzeti földhivatalaihoz jutottak el.

A bejelentők egyrészt interneten keresztül, másrészt olyan mobiltelefonról (okostelefon) tehetnek bejelentéseket, melynél lehetőség van a fényképpel összekapcsolt GPS koordináta rögzítésére. A bejelentésnek mindenképpen tartalmaznia kell legalább egy GPS koordinátát, valamint egy fényképfelvételt. A bejelentő által feltöltött fényképfelvételt a PBR a bejelentéssel együtt a PIR-nek továbbítja.

A parlagfűvel fertőzött területek belterületi eljárásrendjének egységesítése, a jegyzők, valamint a megyei kormányhivatalok növény- és talajvédelmi igazgatóságai munkájának segítése és a kapcsolattartás megkönnyítése érdekében szükségessé vált a PBR továbbfejlesztése. Ennek eredményeként 2013-ban kialakításra került az Önkormányzati Parlagfű Bejelentő Rendszer (ÖPBR), amelynek üzemeltetési feladatait a NÉBIH koordinálta.

Az ÖPBR 2014-től hatékonyan támogatja a belterületi parlagfűvel fertőzött területek vonatkozásában induló hatósági eljárásokat, így az azokat lefolytató jegyzők, valamint a növény- és talajvédelmi igazgatóságok a munkáját.

1.1.4. Elengedhetetlen cél a parlagfű pollenterhelés monitorozása és ennek érdekében az ÁNTSZ Aerobiológia Hálózat működtetése. Erre való tekintettel

a) fenn kell tartani és fejleszteni kell a pollenmonitorozó hálózatot,

b) fenn kell tartani, illetve javítani kell a polleninformációs szolgáltatást.

Parlagfű pollenkoncentráció meghatározása

A pollenterhelés eredetét és kimeneteit tekintve igen összetett probléma, amelynek tér- és időbeli eloszlását kiemelt fontosságú ismerni és követni, több tényezővel együtt elemezni és az összefüggéseket feltárni. Erre a célra kiemelten alkalmas az aerobiológiai monitorozás objektív, műszeres módszerekkel történő adatgyűjtése és több éves adatsorai, mivel közvetlen összefüggés tételezhető fel a légtér pollentartalmára és a lakossági pollenexpozícióra vonatkozó aerobiológiai adatok és a lakosság veszélyeztetettsége között, ahogyan egyúttal a parlagfű elterjedése, tömegessége és fejlődésének szakaszai között is. A pollenmonitorozási vizsgálatok eredményeinek összevetése szoros kapcsolatot mutat a parlagfű-borítottsággal, tehát a pollenadatok ismeretében behatárolhatók azok a területek, ahol fokozott parlagfű-mentesítésre van szükség.

Az évtizedes aerobiológiai monitorozás erre vonatkozó előzetes eredményei egyértelműen rámutatnak arra, hogy a légtér pollenkoncentrációja szoros összefüggésben áll az időjárás változékonyságával és a helyi klimatikus viszonyokkal. A légtéri pollenterhelés monitorozásával a klímaváltozásra reagáló özöngyomok pollenterhelésének közvetlen hatása mellett közvetett módon a terjedési jellemzőket elsősorban meghatározó klímahatásokat is követni, térképezni tudjuk. A pollenmonitorozás információt adhat a parlagfű-visszaszorítás mezőgazdasági eredményeiről is, abban az esetben, ha az jelentős, az időjárás-, illetve klíma hatásait felülmúló eredményt hoz. Ebben az esetben a pollenmonitorozási adatok felhasználhatók a parlagfű-mentesítési program hatékonyságának nyomon követésére, értékelésére is.

a) Az ÁNTSZ Aerobiológiai Hálózata működtetésének szervezeti keretei

A folyamatos aerobiológiai adatgyűjtést az országos lefedettségű Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat (a továbbiakban: ÁNTSZ) Aerobiológiai Hálózat csapdaállomásai biztosítják. A parlagfű pollenmonitorozást 1992-2010. között az ÁNTSZ Aerobiológiai Hálózata végezte az Országos Környezetegészségügyi Intézet (a továbbiakban: OKI) koordinálásával.

2011. január 1-jétől az ÁNTSZ területi intézményeinek szakmai irányítását továbbra is az ÁNTSZ országos szervei végzik, de szervezetileg és költségvetés szempontjából ezen intézmények átkerültek a megyei kormányhivatalok népegészségügyi szakigazgatási szerveihez (a továbbiakban: NSZSZ). A szakmai felügyeletet az Országos Tisztifőorvosi Hivatal (a továbbiakban: OTH) látja el.

A parlagfű pollenkoncentrációjának folyamatos monitorozása a parlagfű elleni védekezés humán egészségügyi szempontból egyik alapvető információs forrása. A parlagfű pollenkoncentráció adatainak feldolgozása kisebb részben történik az Aerobiológiai Állomásokon, nagyobb részben az OKI-ban, együttműködésben más intézetekkel és szervekkel [FÖMI, Országos Meteorológia Szolgálat (a továbbiakban: OMSZ), földhivatalok, Növényvédelmi Kutatóintézet], illetve az OKI más osztályaival.

b) Az ÁNTSZ Aerobiológiai Hálózatának 2014. évi tevékenysége; tájékoztatás és a pollenmonitorozó és polleninformációs rendszerek fejlesztése

A parlagfű pollen aktuális, országos elterjedtségének felmérésében az aerobiológiai monitorozás a legköltséghatékonyabb eljárás. Az elsősorban külterületekről (mezőgazdasági táblákról, úti menti mezsgyékről, stb.) származó pollenterhelés a városokban és vidéken élők egészségi állapotát egyaránt jelentősen meghatározza pollenszezon idején. Az ÁNTSZ kiemelt feladata a parlagfű légtéri koncentrációjának monitorozása és a lakosság korrekt tájékoztatása a „pollenhelyzetről”. Parlagfű szezonban az ÁNTSZ a tájékoztatást többféle módon teszi közzé honlapján, illetve egyéb internetes oldalakon.

Az OTH 2014. évben – saját forrásból – 7 millió Ft-ot biztosított az OKI-nak, mint a szakmai irányítónak az Aerobiológiai Hálózat (a továbbiakban: Hálózat) működtetésére (Melléklet: 1. táblázat). Ezen forrás tette lehetővé, hogy a pollenmintákat a postai szállítás helyett Veszprém, Kaposvár, Tatabánya, Székesfehérvár, Salgótarján, Szolnok, Debrecen, Nyíregyháza, Kecskemét, Békéscsaba állomásokról futárszolgálat szállítsa az OKI-ba feldolgozásra, valamint lehetőséget adott arra, hogy szerdánként, az általános (több allergén faj pollen koncentrációját tartalmazó) jelentés mellett parlagfű jelentés is kiadásra kerüljön, illetve az online Parlagfű Pollen Riasztási Rendszer (a továbbiakban: PPRR) heti rendszerességgel frissíthető legyen.

2014. évben öt városban (Budapest, Miskolc, Pécs, Szeged, Zalaegerszeg) az általános jelentés heti több alkalommal is frissült. Ezen öt állomás az ország különböző klímazonáiba tartozik, így közelítőleg reprezentatív képet ad az ország különböző területein mérhető pollenkoncentrációról. Aerobiológiai adatközlés esetén a magas megbízhatóságú és hatékony lakossági- és betegtájékoztatás egyik legfontosabb feltétele a megfelelő számban foglalkoztatott, megfelelő képzettségű (leolvasást, jelentést és kutatást végző) munkatárs, szakszemélyzet. Az OKI 2014. évben is vállalta pollenleolvasók képzését és továbbképzését a megfelelő biztonságú és gyorsaságú lakossági és betegtájékoztatás megalapozásának érdekében.

Az NSZSZ-ekhez tartozó ÁNTSZ Aerobiológiai Hálózat területi egysége működésének költségeit 2014. évben – monitorozás, pollenminták leolvasása, egyes esetekben a csapdaüzemeltetés, a pollenmintát tartalmazó doboz OKI-ba szállítása – a Földművelésügyi Minisztérium biztosította. (Melléklet: 2. táblázat).

c) Parlagfű Pollen Riasztási Rendszer fejlesztések és az ehhez kapcsolódó vizsgálatok

Az OKI a PPRR-t 2011. évben kezdte fejleszteni. Ez a rendszer az ÁNTSZ Aerobiológiai Hálózat hivatalos állomásainak adatai alapján 2013-ban már megfelelő megbízhatósággal, a parlagfű szezon alatt heti rendszerességgel adta ki tájékoztató térképeit a parlagfű pollenkoncentráció becsült országos eloszlásáról olyan kategóriák használatával, amelyek segítségével az allergiások és érdeklődők könnyen képesek megítélni az adott hétre jellemző helyzet súlyosságát, jelentőségét adott régióra nézve. Az aktuális pollenkoncentráció-értékek pontosabb és magasabb fejlettségi szintű közlése érdekében a PPRR éves térinformatikai korszerűsítése 2014-ben is

eredménnyel zárult, a nyári szezonra egy fejlettebb modelleken alapuló térképi leképezési rendszer állt fel.

A PPRR 2014. évi fejlesztése szintén az OTH támogatásával valósult meg, amelynek eredményeként a rendszer hatékonysága és a parlagfű pollen légtéri koncentráció-eloszlás becslésének megbízhatósága tovább nőtt és nemzetközivé vált. A PPRR 2014-es fejlesztésének fő vonulata egyrészt a tervezett új OKI honlapba történő integrációt, másrészt a rendszer határon túli bővítését és a nemzetközi trendeknek megfelelő módosításokat célozta. A fejlesztés jövő évre vonatkozó lépése a nemzetközi szintű parlagfű riasztás tesztelése, a partnerhálózat és a lefedettség bővítése, és a lakosság tájékoztatása a partnerek közreműködésével.

A 2014-es fejlesztések eredménye

Az allergén parlagfű pollen légköri eloszlása országhatárokon átnyúló jelenség. A magas légköri pollenszám Európa parlagfűvel leginkább szennyezett térségében, a Kárpát-medencében élők egészségére nézve egyre súlyosbodó terhet jelent. Mivel a nevezett térségen belül a növény elsősorban azon területeken találja meg életfeltételeit, ahol a pannon klímajelleg dominál, így a PPRR-t 2014-től kiterjesztette a Pannon Biogeográfiai Régióra együttműködésben a szomszédos országok szakmai képviselőivel. E területek bevonásával a hazai előrejelzés is pontosabbá vált, mivel a határon túli pollenforrások adatai a határmenti értékeket pontosították. A rendszer 2014. év nyarától Ragweed Pollen Alarm System (R-PAS) néven, béta-verzióban futott. Ennek során a szomszédos országok pollenmonitorozó hálózataitól együttműködési megállapodás keretében az OKI engedélyt kapott a határon túli parlagfű pollen adatok használatára. A kapcsolatépítés révén az alábbi 27 város adatait kapta meg heti rendszerességgel.

Ausztria: Bad Tatzmannsdorf, Freistadt, Graz, Gumpenstein-Raumberg, Klagenfurt, Oberpullendorf, Sankt Pölten, Wien; Bulgária: Sofia; Horvátország: Zadar, Zagrab, Osijek, Karlovac, Virovitica, Szerbia: Kikinda, Novi Sad, Sombor, Zrenjanin, Sremska Mitrovica, Vrbas; Szlovákia: Bratislava; Szlovénia: Čatež ob Savi, Izola, Lubiljana, Maribor, Novo mesto.

A 2014-es fejlesztés eredményeként a rendszer készen áll arra, hogy a partnerek számára hétről-hétre egy-egy angol és saját nyelvű térképet is generáljon és küldjön vissza. A nemzetközi bevezetéssel együtt a „parlagfű riasztásban” új, az Európai Aeroallergén Hálózat (EAN) térképeivel is összhangban levő színkategória-rendszer került bevezetésére, amely az egy hetes átlag koncentráció (pollenszem/m³) kategóriákra vonatkozik az alábbiak szerint:

- fehér: "nincs pollen" (0);
- zöld: "nincs riasztás" (1-9);
- citromsárga: "figyelmeztető jelzés" (10-29);
- narancssárga: "I. fokú riasztás" (30-49);
- okker: "II. fokú riasztás" (50-99);
- piros: "III. fokú riasztás" (100-199);
- mélyvörös: "IV. fokú riasztás" (200-499);
- fekete: "V. fokú riasztás" (500-999);
- "Ambrosia" szín: "VI. fokú riasztás" (>1000).

További fejlesztési tervek

A 2015-ös terv szerint a rendszer által készített térképek Magyarországra és a Pannon Biogeográfiai Régióra vonatkozólag is elérhetővé válnak az OKI új, tervezett honlapjának egy külön aloldalán, magyar és angol nyelven, lehetőséget adva már archív térképek visszakeresésére is. A PPRR fejlesztés távlati célja a térkép nagyobb részletgazdagsággal, több és relevánsabb

információtartalommal való megjelenése, amely a parlagfű pollenjelentés használhatóságát, és egyúttal a lakosság PPRR tájékoztatását is szolgálná. Ennek érdekében az alábbi fejlesztések szükségesek:

- Felszínközeli pollenmérésekre és azok kiértékelése különböző művelési ágakban, illetve tájtípusokban és tájhasználat-kategóriákban (pl. erdők).
- Az Aerobiológiai Hálózat bővítésére: egyes kiemelt térségek és régiók biológiai levegőminőségének, s ezen belül is elsősorban a parlagfű pollenterhelésének ismeretére. E térségek közül fontossággal bírnak hazánk kiemelt üdülőkörzetei, s ezen belül is a feltételezhetően nagyon magas pollenterhelésnek kitett Balaton térsége, ahol feltétlenül szükséges egy aerobiológiai állomás létesítése (pl. Siófok, Fonyód, Balatonfenyves).
- A Duna Stratégia keretében fejlesztésre szorul hazánk északi és keleti, valamint a szomszédos határon túli régiók pollenmonitorozó hálózata, annak érdekében, hogy pontosabban detektálható legyen a Nyíregyházán és Békéscsabán mért extrém magas pollenterhelés forrása. Ez alapján aerobiológiai állomás létesítése javasolt Vásárosnamény és Sátoraljaújhely területén.

d) A 2014. évi parlagfű pollenszezon általános értékelése összehasonlítva a megelőző évek pollenterhelésével, a hagyományos jelentési rend alapján

A 2014. évi parlagfű pollenszezon tetőzése során rendkívül magas koncentráció értékeket lehetett mérni. A súlyos helyzet kialakulásában az idei év átlagostól jelentősen eltérő időjárása kulcsszerepet játszott. A következőkben ezért a pollenszezon főbb paramétereinek tárgyalása során a meghatározó időjárási események is bemutatásra kerülnek.

A csapadékviszonyok alakulásának az év során kettős hatása van a nyári parlagfű pollenkoncentrációra: tavasszal a vegetációs periódusban az eső elősegíti a növény növekedését, ezzel fokozva a pollen termelődését, viszont a virágzás ideje alatt (július közepétől) a tartós csapadék csökkenti a légköri pollenkoncentrációt. A nagy szárazság magas hőmérséklettel párosulva a növényzet kiszáradásához és így a pollentermelés és kibocsátás csökkéséhez vezet, ahogy ez a korábbi években, így 2013-ban is megfigyelhető volt.

A 2014. évben több olyan időszak is volt, amikor az ország nagy részén a sokéves átlaghoz képest is jelentősen több csapadék hullott, ennek hatása tükröződik a parlagfű pollenszezon lefutásán is. A csapadékos május a parlagfű növekedésének kezdetén kedvező hatású lehetett a növény fejlődésére. Később a nyári időszakban a július, augusztus hónapok, illetve a szeptember is jóval esősebb volt a szokásosnál. A nyár közepén az átvonuló frontokat kísérő záporok, zivatarok késleltették, illetve időről időre visszavetették a parlagfű pollenkoncentráció emelkedését. Ugyanakkor már a rövid, csapadékmentes időszakokban is látható volt a koncentráció gyors emelkedése, ami mutatta, hogy jelentős parlagfű állomány virágzik.

Tüneteket okozó közepes koncentrációt az országban 2014-ben először július 26-án mértek, Nyíregyházán, augusztus 2-ára pedig már az országos átlag is elérte ezt a szintet. A szezonkezdet ideje így hasonló volt a tavalyihoz, de a koncentráció gyorsabban emelkedett, bár az esőknek köszönhetően még viszonylag sokáig a sokéves átlagnak megfelelő tartományban maradt. (lásd melléklet 1. ábra).

2014. év augusztus hónap második felétől az ország keleti részén az esők elmaradtak (lásd melléklet 2. ábra, középső képek), aminek következtében a parlagfű pollenkoncentráció több mérőállomáson is rekord csúcsokat ért el. A csúcsidezőszak a 35. és a 36. hétre esett (augusztus utolsó, illetve szeptember első hete), az országos átlag szeptember 4-én érte el a csúcst, 735

db/m³-es koncentrációval. A pollenszezon tetőzése így a 2013. évinél korábban, a sokéves átlaghoz képest azonban 2014-ben is később zajlott.

A csapadék eloszlásában jelentkező különbség a parlagfű pollenkoncentráció eloszlásában is jelentős eltéréseket okozott. Ahol augusztus második felében továbbra is rendszeresen esett eső (a nyugati országrészen), ott a pollenterhelés az egész szezon alatt az átlagos tartományban maradt (pl. Zalaegerszeg, Szombathely). Ugyanakkor az Alföldön több állomáson is extrém magas csúcsokat mértek. A legsúlyosabb helyzet Nyíregyháza térségében alakult ki, ahol szeptember elején 5 napon keresztül (szeptember 1-5.) tartóan extrém magas, 1000 db/m³ feletti koncentrációban volt jelen a parlagfű pollenje, így a heti átlag szintén 1000 db/m³ volt – ehhez hasonló állapotot a monitorozás során korábban még nem tapasztaltak. 1000 db/m³ feletti napi koncentrációt mértek még két napon keresztül Békéscsabán és Debrecenben, illetve egy napon keresztül Kecskeméten, Szolnokon és Székesfehérváron is. Országos szinten a napi maximumot Békéscsabán mérték, szeptember 3-án, 1883 db/m³-es értékkel. A 2014. évi szezon erősségét mutatja az is, hogy a megelőző 5 évhez hasonlítva, a 2014. év mind az országos átlag maximuma, mind az egy adott állomáson mért, országos szintű napi maximum tekintetében is kiemelkedő volt (lásd melléklet 3. ábra).

Szeptember második felében érkezett ismét egy olyan hidegfront, melyet országszerte heves esőzések kísértek, ennek köszönhetően a parlagfű pollenszezon csúcsidezősaka gyakorlatilag félbeszakadt (lásd melléklet 1. ábra). A pollenkoncentráció gyorsan csökkent és a következő hetekben már a lehülés, valamint az ismétlődő záporok, zivatarok hatására mérsékelt maradt. A szezon vége idén a szokásosnál kevésbé húzódott el, az országos átlag szeptember 24-től már csak alacsony szintet ért el, míg 2013-ban a gyenge szezon ellenére is egészen október 2-ig a közepes tartományban maradt. A parlagfű pollenszezonja összességében is csaknem egy héttel rövidebb volt az előző évinél, az országos átlag 53 napig volt tüneteket okozó szinten.

A parlagfű pollenszezon erősségét mutatja az is, hogy a tüneteket okozó időszakban milyen tartományokban változott a pollenkoncentráció. A melléklet 4. ábrája a PPRR kategóriának megfelelően szemlélteti, hogy hogyan alakult a 2014. évi, illetve a megelőző öt év szezonja. Látható, hogy 2014-ben két olyan nap is volt, amikor az országos átlag 500 felett volt, a megelőző évek közül ilyen 2010-ben és 2011-ben fordult elő, egy-egy napon.

Az országos átlagos éves összpollenszám, bár az előző két aszályos évhez képest magasabb volt, nem tekinthető kirívónak (lásd melléklet 5. ábra). Kiemelendő ugyanakkor, hogy Nyíregyháza térsége országos viszonylatban továbbra is a legerősebb terhelésű területek közé tartozik.

Összességében elmondható, hogy a 2014. évi parlagfű pollenszezon elsősorban az átlagostól nagyban eltérő csapadékviszonyok befolyásolták. Jelentős területi különbségek alakultak ki, ami az országos átlag alakulására kiegyenlítően hatott, az Alföldön ugyanakkor több állomáson is extrém magas, rekord csúcsokat mértek.

A napi és heti jelentések táblázatos formában a <http://oki.antsz.hu> és a www.facebook.com/tisztiorvos oldalakon érhetőek el.

e) A 2014. évi parlagfű pollenszezon rövid értékelése a 2013-es szezonnal összehasonlításban a Parlagfű Pollen Riasztási Rendszer adatai alapján

A szezon ideje alatt hétről-hétre megjelenő PPRR térképek segítségével megállapítható a parlagfűpollen koncentrációjának megadott hétre jellemző országos eloszlása az ÁNTSZ Aerobiológiai Hálózatának 19 állomásán mért napi értékek egy hetes átlagainak felhasználásával,

míg több térkép együttes megjelenítésével ennek hétről-hétre való változása követhető nyomon. Az egyes PPRR színek kategóriákhöz egészségre vonatkozó tartalom is társul, így az aktuális pollenterhelés alapján online riasztási rendszer működik. A riasztás országosan kiadott szintjéről, valamint a probléma súlyosságának területi megoszlásáról a lakosság a térképről tájékozódhat.

Legfontosabb eredmények és megállapítások (lásd melléklet 6-9. ábra):

- A pollenkoncentráció értékek heti átlagának figyelembevételével elmondható, hogy a 2014-es szezon kezdetének és végének hétről-hétre való alakulása nagyon hasonló volt a megelőző évben jellemzőhöz, noha a szezon kicsit később indult és korábban is ért véget.
- Azonban, míg 2013-ban a parlagfű pollenkoncentráció az ország egyetlen területén sem érte el a PPRR szerinti V. fokozatú (fekete) riasztási szintet, még a csúc szezon alatt sem (köszönhetően a még 2012-es nyárnál is súlyosabb országos aszálynak), addig a 2014-es parlagfű szezon 36. hetének csúcsidejében a PPRR fennállásának történetében először, megjelent a legmagasabb, VI. fokozatú extrém magas pollenkoncentrációt jelző riasztási szint. Ki kell továbbá emelni, hogy a Nyíregyháza térségében adódó hatás annak ellenére jelentkezett, hogy a 2014-es parlagfű szezon alatt magas volt a csapadékhozam (Nyíregyháza térségében augusztusban az 1971-2000. átlaghoz képest 40%-kal több). A csapadék pár napos, szeptember eleji elmaradásával azonban, a felszáradó környezetből szél által felkavart parlagfű pollenszemek rövid időn belül komoly allergiás és asztmás tüneteket okoztak, a riasztási rendszer a teljes keleti országrészre 500 db pollen/m³ fölötti pollenkoncentrációt becsült.

A Hálózat eredményei, továbbá tapasztalatai, megfigyelései és felszíni mérései alapján elmondható, hogy az egészséget súlyosan veszélyeztető aerobiológiai probléma elsősorban a mezőgazdasági területekről (pl. a művelt és parlagon hagyott mezőgazdasági táblák szegélyzónájáról, mezsgyékről) származik, s nem elsősorban a belterületekről, tekintetbe véve a nagy felszínborítást és zöldtömegeket elérő parlagfüves foltok jellemző megjelenési helyeit.

A PPRR működtetése **2015. év** folyamán is szükséges, hiszen a rendszer a légköri pollenkoncentráció térképi, magas megbízhatóságú és pontosságú, hiteles megjelenítését teszi lehetővé, s az erre épülő riasztási rendszer a lakossági tájékoztatás, a hatósági eljárásrend szabályozása, tudományos ismeretek bővítése, és ez által a hatékony védekezés biztosítása szempontjából is hasznos adatokat szolgáltat, így segítve az egyéni pollenexpozíció csökkentését és a pollenszint alakulásának ellenőrzését.

1.1.5. A fertőzött, pollenadó területek méretének csökkentése érdekében, a közfoglalkozásban rendelkezésre álló források bevonásával, az állami és önkormányzati tulajdonban álló területeken meg kell szervezni a vagyongazdálkodókkal együttműködve a folyamatos parlagfű mentesítést. Meg kell vizsgálni az elítéltek foglalkoztatásának lehetőségét a fertőzött területek mentesítése tekintetében. A közterületek parlagfű/gyommentességét végző alkalmazottaknak munka és egészségügyi alkalmassági vizsgálaton kell átesniük, a biztonságos munkavégzés feltételeinek megteremtése mellett.

a) A közfoglalkoztatás szervezése és megvalósítása 2014. évben a pollenadó területek csökkentése érdekében

A Belügyminisztérium a parlagfű elleni védekezés hatékonyságának érdekében – a Földművelésügyi Minisztériummal egyeztetve – háromszori kaszálást határozott meg az év elejétől folyamatban lévő közfoglalkoztatási programok esetében. A megadott optimális kaszálási időpontok: május 05-09.; június 16-20., valamint július 21-25 volt. A 2014. évi parlagfű helyzetre való tekintettel – a Magyar Növényvédő Mérnöki és Növényorvosi Kamarával történt egyeztetés alapján – sor került egy IV. kaszálási ütem elrendelésére is, amelynek időszaka 2014. augusztus 11-19 volt. A negyedik kaszálásnál különösen fontos feladat volt a bolygatott területek, építkezési területek, föld depók, útépítési területek gyommentesítése.

Közfoglalkoztatás keretén belül önkormányzati területeken, valamint állami tulajdonban lévő területeken (vízügyi, erdészeti, nemzeti parkok, közút, MÁV) valósult meg a parlagfű-mentesítés a meghatározott négy időszakban.

A közfoglalkoztatók által megadott adatok alapján a parlagfű-mentesítés az alábbiak szerint valósult meg:

I. ütem:

28 939 közfoglalkoztatott került bevonásra, az általuk parlagfű-mentesített terület nagysága 46 400 711 m², azaz 4 640 hektár volt. (lásd melléklet 3. táblázata)

II. ütem:

54 899 közfoglalkoztatott került bevonásra, az általuk parlagfű-mentesített terület nagysága 110 071 733 m², azaz 11 007 hektár volt. (lásd melléklet 4. táblázata)

III. ütem:

62 668 közfoglalkoztatott került bevonásra, az általuk parlagfű-mentesített terület nagysága 92 970 188 m², azaz 9 297 hektár volt. (lásd melléklet 5. táblázata)

IV. ütem:

70 353 közfoglalkoztatott került bevonásra, az általuk parlagfű-mentesített terület nagysága 132 010 176 m², azaz 13 201 ha volt. (lásd melléklet 6. táblázata)

A négy ütemben elvégzett parlagfű-mentesítésben jellemzően ugyanazok a személyek vettek részt, valamint ugyanazon területek többszöri kaszálása történt meg, ezért az összesítés alapján a közfoglalkoztatottak által parlagfű-mentesített terület nagysága 2014. évben 135 356 267 m², azaz 13 536 hektár, a bevont létszám 70 662 fő volt (lásd melléklet 7. táblázat). Az adatok az ütemenkénti legnagyobb létszám, valamint a legnagyobb terület figyelembevételével lettek összesítve.

Az önkormányzatok és állami vállalatok a rendelkezésükre álló kapacitással igyekeztek mindent megtenni a parlagfű terjedésének megakadályozásáért. A parlagfű irtására egyaránt alkalmaztak

kézi és gépi módszereket is. Az önkormányzatok tájékoztatásuk szerint törekedtek a tövestől történő irtásra. A mentesítést követően a növényeket összegyűjtötték és zöldhulladék-tárolókba, komposztáló telepre szállították. Általános tapasztalat, hogy a megnövekedett útépitések, közlekedési infrastrukturális beruházások következtében a megbolygatott területeken intenzívebb volt a növény elterjedése. A parlagfű burjánzása azonban döntően nem az önkormányzati és az állami tulajdonban lévő területeken tapasztalható.

A nagy országos közfoglalkoztatók, valamint a kormányhivatalok munkaügyi központjainak beszámolóí alapján egységesnek tekinthető a közfoglalkoztatók azon észrevétele, hogy **2015. évre** vonatkozóan a parlagfű gyorsabb, hatékonyabb és szakszerűbb irtása érdekében továbbra is szükséges a közfoglalkoztatók számára eszközök biztosítása, valamint a közfoglalkoztatottak nagyobb létszámának támogatása.

A közfoglalkoztatás keretében végzett parlagfű elleni védekezés valamennyi településen eredményesnek mondható. A meghatározott időpontokon túl, valamint az előre meghatározott programokon kívül is – egyéb más közfoglalkoztatási programok keretében – folyamatosan történt a növény irtása. A települések célja az volt, hogy összehangolt munkával minél nagyobb területet mentesítsenek.

A **2015. évi** parlagfű-mentesítési időszakot érintően – a fentiekben ismertetett program folytatása mellett – országos közfoglalkoztatási program indítására tettünk javaslatot, amelyben a közfoglalkoztatásban dolgozók nem csak az év elején elindított programok részeként, hanem célzottan és teljes munkaidőben a parlagfű-mentesítés területén tevékenykednek.

b) Az elitéltek foglalkoztatásának lehetősége a fertőzött területek parlagfű-mentesítése tekintetében

A büntetés-végrehajtási intézetek a kezelésükben lévő területek folyamatos vágását gépi és kézi erővel valósították meg.

A gazdasági társaságok a területeiket elsősorban földművelési célra használták, másodsorban a földművelés alatt nem álló területeket az év során több alkalommal vágják, így biztosítva takarmányt az állatállományuk részére. A lehetőségek függvényében a társaságok az önkormányzatok részére is segítséget nyújtottak a parlagfű-mentesítési feladatok ellátásában.

Az ellenőrzési jogkörrel rendelkező hatósági szervek vizsgálataik során hibát nem találtak.

Összességében megállapítható, hogy 2014. évben valamennyi érintett büntetés-végrehajtási intézet és gazdasági társaság zöld területeinek karbantartási tevékenysége eredményes volt a fogvatartottak és a személyi állomány közreműködésével.

c) Parlagfű-mentesítés a vasúti területek, közutak, autópályák, gyorsforgalmi utak mentén

Vasúti területek:

MÁV Zrt

A MÁV Zrt. a vasúti pályahálózat kezelési és üzemeltetési munkáinál kiemelt figyelmet fordított a parlagfű pollenkoncentrációk kialakulásának megakadályozására a növényzet gyommentesítése által. A növényzet gondozása tervezetten, a vegetáció figyelembevételével történt növényvédőszeres, kézi és gépi módszerek alkalmazásával.

A növényvédő szerrel gyomirtott területek: a nyílt vonalak, állomási vágányok, saját célú vasúti pályahálózatok, állomási területek, peronok és rakterületek. A kezelésük ütemezetten 11.527 vágánykilométer vonalhálózaton és 1.104 hektár állomási területen történt meg.

Mindezen a területeken évente 2-3 kezeléssel végezte a vasúttársaság a feladatokat, a hatásvizsgálat alapján. Az első kezelést tavasszal, április-májusban végezték, a gyomirtás pontos időpontja a növényzet növekedési ütemének megfelelően került meghatározásra. A második kezelésre a nyár folyamán került sor. A harmadik kezelést, feltkezelésként az őszi gyomosodás, a speciális gyomproblémák megoldására szeptember-október hónapban végezték el.

Növényvédőszeres gyomirtáshoz használt eszközök: gyomirtó vonat + UNIMOG kételtű (közúti és vasúti közlekedésre egyaránt alkalmas) gépjármű.

A nyílt vonlak, megállóhelyek környékének, rézsűinek gyommentesítését a növényvédőszeres gyomirtás mellett kézi és gépi kaszálással is végezték közel 1100 hektár nagyságú zöldterületen. Az állomások környékének zöld területeit, parkok, zárt telephelyek, üdülők és irodaházak környékének parlagfü- és gyommentesítését szintén kézi és gépi kaszálással végezték mintegy 390 hektár területen.

A vasúttársaság hatósági szerződést kötött a Fővárosi Kormányhivatallal közfoglalkoztatásra, 2014. június 2-től 2015. február 28-ig terjedő időszakra. A közfoglalkoztatottak által 943 hektár terület került lekaszálásra október végéig. A lekaszált terület 10%-a erősen szennyezett volt parlagfüvel. A programban résztvevő közfoglalkoztatottak átlagos létszáma 775 fő volt. A kaszáláshoz használt eszközök: kézi kasza, benzinmotoros fű- és cserjeirtó.

A MÁV Zrt. részére parlagfü-mentesítéssel kapcsolatban önkormányzati, lakossági vagy hatósági bejelentésre, megkeresésre vagy felszólításra a 2014. évben összesen 160 db bejelentés érkezett, amelyek a tervezett gyommentesítési feladatok mellett soron kívül elvégzésre kerültek a vasúttársaság területi szervezeteinek közreműködésével.

A MÁV Zrt.-re hálózati szinten elsőfokú élelmiszerlánc felügyeleti hatósági jogkörben 42.500 Ft bírság került kiszabásra 2014-ben.

GYSEV Zrt.

A GYSEV Zrt. Pályavasút Üzletága az elmúlt évekhez hasonlóan végezte a vasúti ingatlanok és pályák mentén a gyomtalanítást és a parlagfü-mentesítést.

A hatékony gyomirtás érdekében a GYSEV kezelésében lévő 631 vágány km hosszú vasúti vonalszakaszokon tavasszal és ősszel speciális gyomirtó vonatok, valamint UNIMOG gépjárművekkel végeztek gyomirtást, melynek során, az emberi szervezetre ártalmatlan, de a gyomnövények ellen hatékony gyomirtó szerrel permetezték a vasúti pályát. Ezen túl a vasúti pálya mentén, az állomások és egyéb vasúti ingatlanok területén rendszeresen, arra alkalmas kiegészítővel, motoros fűkaszákkal végezték a gyommentesítést. Az állomások és vasúti földterületek parkosítására, virágosítására különös hangsúlyt fektettek, ezzel is szebbé, élhetőbbé téve a környezetet a települések lakói és az utazóközönség számára egyaránt.

2014-ben közel 577 hektár összterületen végeztettek kaszálást és 43 hektárt kitevő területen került sor növényvédőszeres gyommentesítésre. A vasúti átjárók környékén, azok beláthatósága érdekében külön figyelmet fordítottak a gyommentesítésre. A feladatok összköltsége (munkaerő és anyagköltség) 150,8 millió Ft volt.

Az év során közfoglalkoztatottak alkalmazására nem került sor és a vasúttársaság növényvédelmi bírságot sem kapott.

Közutak

A Magyar Közút Nonprofit Zrt. végzi a 31 692,2 km hosszú országos közúthálózat és az 1 835 km gyorsforgalmi úthálózat (autópályák, autópálya csomóponti ágak, autóutak) kezelését. Feladata az utak menti növényzet gondozása, a közlekedésre veszélyes fák, ágak eltávolítása és a vízelvezetés biztosítása érdekében a rézsűk, árkok karbantartása.

A közutak mentén nem kívánatos gyomnövények és az allergén parlagfű elleni védekezést a közútkezelő társaság saját munkaerő ráfordítással, valamint közmunkás foglalkoztatás keretében önjáró gépi és kézi kaszálással, továbbá külső vállalkozók bevonásával, növényvédőszeres gyomirtással végezte.

Gépi és saját foglalkoztatású kézi kaszálásra közel 33.454 hektárnyi területen került sor, melynek költsége megközelítette a 3,7 milliárd Ft-ot. Ezen kívül a 2014. évi közfoglalkoztatás keretén belül 809 fő végzett kézi kaszálású gyommentesítést olyan helyszíneken, ahol a gépi kaszálás technológiai okokból nem vagy csak nehezen kivitelezhető. Növényvédőszeres gyomirtásra 1.830 hektárt kitevő területen került sor, ennek költsége 366, 7 millió Ft.

Az elmúlt évekhez viszonyítva a kaszálás és növényvédőszeres gyommentesítés mennyiségében történt növekedés abból adódik, hogy 2014. évtől az Állami Autópálya Kezelő Zrt beolvadásával a Magyar Közút Nonprofit Zrt. gyorsforgalmi úthálózat gyommentesítési feladatait is végzi.

A parlagfű- és gyommentesítési feladatok kapcsán 2014. évben a Közlekedésfejlesztési Koordinációs Központtól 39 alkalommal, önkormányzatoktól 22 alkalommal, a Parlagfűmentes Magyarországért Egyesülettől és a Nemzeti Fejlesztési Minisztériumtól 11 esetben, hatóságok részéről 3 ízben kapott a közútkezelő bejelentéseket. A korábbi évek gyakorlatának megfelelően a beérkező bejelentéseket a lehető legrövidebb idő alatt kivizsgálták, és amennyiben a tulajdonosi jogok indokolták, elvégezték a szükséges gyomirtási, kaszálási munkákat.

Parlagfű elleni védekezési kötelezettség elmulasztása miatt nem került sor növényvédelmi bírság kiszabására.

Közlekedési infrastruktúra-fejlesztési területek

Az infrastrukturális beruházások számára megszerzett területek vagyongazdálkodását és ezzel együtt – a rendelkezésre álló források figyelembe vételével – a parlagfű-mentesítési feladatokat a Nemzeti Infrastruktúra Fejlesztő Zrt. (NIF Zrt.) látja el.

A parlagfű-mentesítési feladatokat a munkaterületként történő átadásáig a NIF Zrt.-vel szerződésben álló vállalkozó, a munkaterület átadását követően a kivitelező végezte. A parlagfű-mentesítés alapvetően kézi vagy gépi kaszálással történt oly módon, hogy a levágott növényzet elszállításra is került.

A kaszálási munkálatok a 2014. évi parlagfű és gyommentesítési feladatok prioritásaihoz igazítva lettek ütemezve. A szakszerű és a növény megfelelő fenológiai fázisában elvégzett kaszálások hatékony védekezést eredményeztek, ami a hatósági felszólítások elenyésző számában is mérhető volt. Gépi illetve kézi kaszálásra megközelítőleg 94,5 hektár területen került sor, a csekély számú hatósági felszólításokat a NIF Zrt. továbbította a kivitelező felé, aki a gyommentesítési munkákat soron kívül elvégezte. A Társaság három esetben önkormányzati, egy esetben pedig lakossági megkeresésre végzett parlagfű-mentesítést.

1.1.6. Kiemelt cél a mezőgazdasági, fő pollenadó területek parlagfű mentesítése. Ennek érdekében

a) a szakmaközi szervezetek aktív bevonásával növénytermesztési, technológiai, parlagfű mentesítési és prevenciók ismereteket kell átadni a gazdálkodóknak.

A parlagfű fertőzöttség visszaszorítását elsősorban a földhasználók jogkövető magatartása eredményezheti, ezért a hatósági eljárás erősítése mellett szükség van a folyamatos társadalmi szemléletformálásra, szakmai és oktatási fórumok szervezésére. A megelőzés szempontjából a legfontosabb az oktatás, az ismeretterjesztés és az oktató-tájékoztató jellegű kommunikáció, a földhasználók túl a társadalom széles rétegei számára. Ezen célok megvalósítása érdekében 2014-ben az alábbi programok kerültek megvalósításra:

- A Magyar Növényvédő Mérnöki és Növényorvosi Kamara a Földművelésügyi Minisztériummal, a NÉBIH Növény- és Talajvédelmi Igazgatóságával, a Gyommentes Környezetért Alapítvánnyal, a Magyar Gyomkutató Társasággal és a Magyar Növényvédelmi Társasággal együttműködve összeállította a „Parlagfű visszaszorításának integrált módszerei” című kiadványt, s eljuttatta megyei szervezeteihez. A teljes kiadvány a Gyommentes Környezetért Alapítvány honlapján a <http://gyommentes.hu/foablak.htm> linken érhető el.
- A kiadvány alapján összeállított szakmai anyag a Magyar Növényvédő Mérnöki és Növényorvosi Kamara honlapján, a www.magyarovenyorvos.hu oldalon az *Arccal a parlagfű ellen* alcímre kattintva minden növényorvos szakirányító számára elérhető, segítséget nyújtva a területre adaptált leghatékonyabb védekezési eljárás kidolgozásához, megalapozva ezzel a gazdálkodók eredményes védekezését a parlagfű ellen.
- A 80 órás növényvédelmi alaptanfolyamokon, valamint a gazdaesteken a Magyar Növényvédő Mérnöki és Növényorvosi Kamara által összeállított oktatási segédlet az előadók rendelkezésére áll, és az anyag elérhető a www.magyarovenyorvos.hu kezdőoldalán a *Szaktudással a parlagfű ellen* címen.
- Magyar Növényvédő Mérnöki és Növényorvosi Kamara honlapján rendszeresen, kellő időben parlagfű elleni védekezési felhívások jelennek meg.
- A 2014-es Sziget Fesztivál „Civil Szigetén” az előző évhez hasonlóan ismét képviseltette magát a Földművelésügyi Minisztérium. Itt parlagfűvel kapcsolatos kérdésekből álló „totó”, ismeretterjesztő kérdőív kitöltésére is lehetőség nyílt, valamint a parlagfű elleni stratégiáról is hasznos információkat, tájékoztatást kaptak a fiatalok magyar és angol nyelven is. A kérdőív kitöltésének célja, hogy az összeállított kérdéssor alapján az érdeklődők jobban megismerjék a gyomnövény sajátosságait és a hatósági intézkedések menetét.
A 2014. évben egyéb rendezvényeken a Szentlőrinci Gazdanapokon, Bábolnai Gazdanapokon, a Debrecenben megrendezett Farmer Expón, a Szolnoki Gulyásfesztiválon és Martonvásáron a Magyar Népdal Napján is volt „parlagfüves” stand.
- 2014-ben a NÉBIH facebook oldalán parlagfüves játékban vehettek részt az érdeklődők. A játék megosztásáért 1 csomag zöldség vetőmag járt. Aki részt vett parlagfüves terület gyommentesítésében, és ezt előtte és utána készült fényképekkel bizonyítani tudta, 10 csomag zöldség vetőmagot kaphatott.
- A 2013. évben megjelent egy kisiskolásoknak szóló „Parlagfű kisokos” elnevezésű kiadvány. A foglalkoztató füzet játékos formában, egy rövid történet keretében ismerteti meg a kisiskolásokkal (8-10 éves gyerekekkel) a hazánkban jelenleg legelterjedtebb allergén

gyomnövényt. Bemutatja a növény fejlődését, elterjedését, az általa okozott pollenallergia tüneteit, valamint arra is rámutat, ki mit tehet a gyom további szaporodásának és virágzásának megakadályozása érdekében. A 2014. évben a NÉBIH a kiadványból további 28 100 példányt nyomtatott, és gondoskodott arról, hogy a kiadványok eljussanak a kijelölt 460 iskolának. Minden iskola kapott a füzetek mellé egy „Ismered a parlagfüvet?” elnevezésű, gyerekek részére készült plakátot is. A foglalkoztató füzet a Földművelésügyi Minisztérium és a NÉBIH honlapjáról is letölthető, ezáltal a gyerekek igen széles köre megismerkedhet a parlagfüvel és az ellene való védekezés fontosságával.

- A 2014. évben a NÉBIH csatlakozott a „Kutatók éjszakája” elnevezésű programhoz. Az eseményen az érdeklődők meghallgathatták az „Ismerd meg a parlagfüvet!” című előadást, amely keretében ismertetésre kerül a parlagfű, valamint a vele összetéveszthető növények is. Az előadást követően a látogatók megtekinthették a bemutatott növények préselt változatait is. A látogatóknak lehetőségük volt egy a parlagfüvel kapcsolatos kérdésekből álló totó kitöltésére is.
- 2014. június 5-én a Környezetvédelmi Világnap alkalmából a NÉBIH támogatásával a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Pedagógiai és Képzési Intézet szervezésében egy verseny keretében diákok, pedagógusok, szülők, szakemberek együtt irtották a parlagfüvet, a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal Növény-és Talajvédelmi Igazgatóság által kijelölt területeken. A rendezvény felhívta az állampolgárok figyelmét a parlagfű irtásának fontosságára.

Az eddigi évek pozitív tapasztalatai alátámasztják, hogy **2015-ben** a képzéseket és a szakmai oktatásokat, valamint a parlagfű-mentesítésre vonatkozó ismeretterjesztést folytatni kell.

b) fejleszteni kell a hatósági felderítési és szankcionálási eljárást előre bejelentett, kommunikált légi felderítés alkalmazásával, az érintett megyei kormányhivatalok feladat- és hatáskörrel rendelkező szakigazgatási szervei számára rendelkezésre álló 2011. évi előirányzatból származó, kötelezettségvállalással terhelt maradvány forrás felhasználásával,

A felderítési oldal további erősítése feltétlenül szükséges. 2014-ben folytatódott a parlagfüves területek helikopterről történő (légi) felderítése, melynek segítségével a nehezen megközelíthető, kevésbé szem előtt lévő, egybefüggő nagy kiterjedésű fertőzött területek is a hatóság látókörébe kerülnek. A légi felderítés és a földi bejárás párhuzamosan működik.

A légi felvételezés számos előnnyel rendelkezik:

- A helikopterrel történő felderítés során rövidebb idő alatt nagyobb földterületek ellenőrizhetők, továbbá a földi úton nehezen megközelíthető ingatlanok ellenőrzésére is alkalmas. A repülési útvonal az aktuális vetésszerkezeti térképek, helyi információk alapján tervezhető.
- A légi felderítés során egy átlagos megye mezőgazdasági területe 8-10 óra alatt felmérhető. Kedvező feltételek esetén a helikopterről bemérésre kerülhetnek a parlagfüves területek GPS koordinátái is, továbbá elkészíthető a jegyzőkönyvekhez elengedhetetlen fotódokumentáció is.
- A légi felderítés rendkívül gyors és nagyon hatékony módszer, 1 óra alatt több mint 17 ezer hektár, 10-12 település külterületének bejárására kerülhet sor.
- A kultúrnövénnyel borított terület a helikopterről jól látható, így annak légi felvételezése könnyebben, gyorsabban végezhető el, mivel a szántóföldi kultúrák bejárása földről gyakran gondot jelent, vagy a felvételezés nem is kivitelezhető (pl. 2 m magas napraforgó, kukorica esetében).

- A parlagfűvel fertőzött foltok átlagos méretét illetően is jelentős különbség van a két módszer között, mert míg a földi felderítés során nagyrészt néhány hektárnyi terület kerülnek a hatóság látókörébe, addig a levegőből a nagyobb, több tíz hektáros területek is könnyen észlelhetők. A parlagfű-mentesítés célja, hogy kevesebb pollen legyen hazánk levegőjében, melyet a minél nagyobb, egybefüggő területek parlagfű-mentesítésével érhetünk el.

A 2014. évben összesen 6 megyében (Bács-Kiskun, Fejér, Győr-Moson-Sopron, Pest, Somogy, és Szabolcs-Szatmár-Bereg) végeztek a földi bejárás mellett helikopteres felderítést.

A parlagfű légi felderítések során több mint 2,2 millió hektárnyi terület ellenőrzése történt meg. Összesen 109 (756 ha) parlagfüves foltot találtak a felderítésben részt vevő szakemberek. Az eljáró hatóság 2015. január 15. napjáig 101 esetben hozott növényvédelmi bírságról szóló határozatot, melyekben 92 millió forint összegben került növényvédelmi bírság kiszabásra.

A megyei hatóságok visszajelzése alapján a légi felderítés következményeként javult a gazdálkodók, földtulajdonosok hozzáállása és önként elvégezték területük parlagfű mentesítését. Minden repülés előtt szükséges tájékoztatni a lakosságot, mert tapasztalataink szerint a helikopteres felderítést valósabb „veszélynek” érzik a jogszabály ellen vétő földtulajdonosok és elegendő idő áll rendelkezésükre a védekezés elvégzésére, a jogszabályi kötelezettségük végrehajtására. Az önkéntes jogkövetés részben betudható a légi felderítésről szóló helyi és országos sajtónyilvánosságnak is.

A 2015. évben, az elmúlt évek sikeres tapasztalatai alapján tervezzük a helikopteres légi felderítés folytatását az előre kijelölt területeken. A parlagfűvel fertőzött területek felderítésének hatékonyságát a légi felderítés térben és időben történő kiterjesztésével kívánjuk javítani.

A parlagfű légi felderítésére a növény-és talajvédelmi igazgatóságok eddig minden esetben vállalkozói szerződéseket kötöttek, azonban egyeztetések folynak arról, hogy költségtakarékosság céljából akár állami intézmények rendelkezésre álló technikáját is igénybe lehetne venni, pl.: honvédség, rendőrség, katasztrófavédelem.

c) meg kell vizsgálni a kötelező növényorvos szakirányító alkalmazásának lehetőségét adott területnagyságot meghaladó gazdálkodók esetén.

A parlagfű pollentömeg jelentős része mezőgazdasági területekről származik, ezért kiemelten fontos a mezőgazdasági területek önkéntes mentesítése. Tapasztalataink alapján visszatérő problémát jelent, hogy számos gazdálkodó nem rendelkezik a gyomnövények, így a parlagfű elleni hatékony védekezéshez szükséges szaktudással. A pollenterhelés csökkentése érdekében a növényorvos szakirányító alkalmazását jogszabályban kellene előírni. A pollenterhelés csökkentésén kívül jelentősen csökkenne a környezeti terhelés a szakszerűen és megfelelő időben végrehajtott, okszerű növényvédelmi kezelések következtében.

Az új rendszer megvalósítása érdekében első lépésként az egyes törvényeknek agrár- és környezetügyi tárgyban történő módosításáról szóló 2013. évi CCL. törvény módosította az élelmiszerláncról és hatósági felügyeletéről szóló 2008. évi XLVI. törvényt. A 38. § (1) bekezdésének új v) pontja alapján a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal nyilvántartást vezet a növényvédelmi szolgáltatási tevékenységet végzőkről, valamint a növényorvosokról. A szaktanácsadáshoz fűződő szerződésekkel kapcsolatos adatszolgáltatás részletes szabályait a növényvédelmi tevékenységről szóló 43/2010. (IV.23.) FVM rendelet fogja megállapítani.

Fentiekén túl a rendszer bevezetésének szakmai egyeztetése a növény- és talajvédelmi igazgatóságok, valamint a Növényvédő Mérnöki és Növényorvosi Kamara aktív bevonásával folyamatosan zajlik.

1.1.7. A parlagfű mentesítés kérdését be kell építeni a Nemzeti Alaptantervbe. A kerettantervek természettudományos fejezeteiben kiemelten kell foglalkozni a parlagfű felismerésével, biológiájával és az ellene való védekezés fontosságával. Be kell építeni a nevelési és oktatási tananyagba az egészségnevelés terén kiemelt szerepet játszó, az allergiát okozó növényzet elleni hatékony védekezéssel, prevencióval kapcsolatos alapismereteket.

A kormányhatározatban foglalt feladat a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet megjelenésével teljesült. A parlagfűvel kapcsolatos ismeretek mind a Nemzeti alaptantervbe, mind az annak alapján elkészült kerettantervekbe beépültek. A változásokról a 2012. évről a Kormány részére készített jelentés részletes információkat szolgáltat.

1.1.8. Információt kell gyűjteni és tájékoztató kampányokat kell szervezni az allergiás betegségekről, a megelőzés módszereiről és az allergia megfelelő kezelésének lehetőségeiről.

1. A lakosság tájékoztatása

- a) Pollennapló - a személyre szabott polleninformáció: Allergiás tünetek és pollenexpozíció kapcsolatának vizsgálata a pollennapló rendszerén keresztül

Az OKI és a Bécsi Egyetem közötti együttműködés keretében elkészített, személyre szabott polleninformáció, a pollennapló első éves adatainak feldolgozására 2014-ben került sor. A pollennapló a <http://oki.antsz.hu> oldalon elérhető.

A rendszert évtizedek óta hagyományos formában gyűjtött nemzetközi betegnapló adatok és statisztikai modellek alapozták meg. A tartalmak, az interaktív modulok és szolgáltatások célja nem az orvosi tanácsadás helyettesítése, és nem alkalmasak egyéni diagnózis felállítására vagy bármiféle kezelés megalapozására.

A napló online, ingyenes, web alapú szolgáltatás, mely a pollenallergiában szenvedők számára nyújt segítséget tüneteik folyamatos monitorozásához. A felhasználók az online, anonim kérdőív segítségével megjelölik aznapi tartózkodási helyüket, allergiás tüneteiket és azok erősségi fokát, (orr, szem, bronchiális, és általános közérzet) illetve feltüntetik az adott napon használt gyógyszer típust. A napló felhasználóit a média és internetes eszközök bevonásával toborozták. Leíró statisztikai módszerekkel elemezték a 474 beteg demográfiai jellemzőit. A 2013-ban országosan mért pollenkoncentrációkat összevetették a különböző tünetcsoportok előfordulásával, vizsgálták, melyek okoznak leginkább tüsszögő, orr-, és szem panaszokat. A betegek 26%-a használta 14 napnál tovább a pollennaplót, 45%-uk férfi, és 55%-uk nő. Az általános közérzeti skálán mért legrosszabb közérzeti értékeket (7-10) a parlagfű időszak alatt regisztrálták. Szoros, statisztikailag bizonyított összefüggést tártak fel a napi parlagfű koncentráció és a tünetek erőssége, illetve a tünet-együttesek előfordulási gyakorisága között. Eredményeik hosszú távon hozzájárulnak ahhoz, hogy megállapíthassák a pollenallergiát kiváltó riasztási határértékeket, de ehhez még további adatgyűjtésre és elemzésre van szükség.

- b) Az OKI honlapján (<http://oki.antsz.hu>) elérhető anyagok:

Ajánlás a parlagfű – pollenriadó esetére ajánlott légzésvédő maszkok használatához:

- Magas parlagfű pollenszám esetén már javasolt a légzésvédő maszkok viselése, elsősorban parlagfűvel fertőzött területek közelében, mezőgazdasági munkák végzése, szabadtéri sportolás esetén. A PPRR IV. (sötétbordó) riasztási szintje esetén (a héten átlagosan 200-499 db pollenszem/m³/nap), illetve e fölött a maszk használata a problémás területeken élő allergiás betegek számára nélkülözhetlenné válhat.
- A maszkba beépített szűrőbetét megakadályozza, hogy nagy mennyiségű pollen jusson a légutakba. A pollen kiszűrésére a P1-es (FFP1) kategóriájú légzésvédők alkalmasak.

Pollen-témában készült video anyagok:

- „*Hogyan készül a pollenjelentés?*” címmel részletes tájékoztatást ad az érdeklődőknek a mintavételezéstől, a leolvasáson át a jelentéskészítésig. (Az anyag megtekinthető a <http://youtube/iCOeDijmITA> oldalon)
- *Parlagfű: Mikor kezdődik a szezon és meddig tart?* címmel bemutatja, hogy milyen a helyzet az adott évben az elmúlt évihez képest és meddig tart a szezon. (Az anyag megtekinthető a <http://youtube/A88tg0eAeM4> oldalon)
- A 2014. évi nyári egészségtábor számára aktualizálták a 2013-ban elkészített szórólapokat (lásd melléklet 1-2. tájékoztató), melyet a tábor számára 10.000 példányban ki is nyomtattak, továbbá a nyár folyamán a szórólap a https://www.antsz.hu/nepegeszsegugy/nyari_egeszsegtabor/nyari_egeszsegtabor_2014/nyari_egeszsegtabor_szorolapok helyről letölthető volt.

2. Allergiás megbetegedések – lakossági felmérés

- a) Légúti allergiás tünetek előfordulása gyermekek körében a 2005. és 2010. Országos Gyermekek Légúti Felmérés (OGYELF) alapján

Az OKI 2005-ben végzett először kérdőíves felmérést (Országos Gyermekek Légúti Felmérés) az ország közel összes általános iskolájában a 3. osztályos általános iskolás gyermekek részvételével, mely kérdőíves felmérést 2011-ben rövidített formában megismételték. A kérdések egyrészt a gyermekek légúti tüneteire, másrészt az azokkal kapcsolatba hozható környezeti kockázati tényezők előfordulására vonatkoztak. A kérdőíveket a szülők töltötték ki.

A felmérés nemzetközi és korábbi magyar eredményekkel egybehangzóan azt mutatja, hogy más légúti tünetekkel ellentétben az allergia nagyvárosi körülmények között fordul elő gyakrabban. 2005-ben a diagnosztizált allergia 5000 főnél alacsonyabb lakosságszámú településeken közel 19%-ban, 50000 fő feletti városokban 22%-ban, míg a fővárosban 24%-ban fordult elő. 2010-re azonban a legnagyobb városokban ez az arány valamivel csökkent (a fővárosban 21% alá esett). Az orvos által megállapított parlagfű allergia előfordulása országos szinten nem változott: 6.9%, illetve 7% volt, a legmagasabb gyakoriságot mindkét évben a Közép-Magyarországi Régióban jelentették (8,1%).

- b) Az allergia, illetve pollen (parlagfű) allergia reprezentatív felmérése a felnőtt lakosság körében

Az OKI tervezi a pollen, és ezen belül a parlagfű allergiások számára vonatkozó adatok pontosítását. Ennek érdekében kérdőíves felmérést kezdeményeztek, a kérdőívet 140 fő bevonásával tesztelték (többségében az NSZSZ munkatársak körében). A válaszadási arány 45%-os volt, az első felmérési adatok szerint a válaszadók 46%-a allergiás. A parlagfű allergiások száma az összes válaszadó vonatkozásában 22,8 %, az allergiások vonatkozásában 50%. A továbbiakban – megbízhatóbb eredmények elérése érdekében – szükséges reprezentatív felmérés végzése.

I. Táblázatok

1. táblázat: 2014. évben az Országos Tisztifőorvosi Hivatal által az Országos Környezetegészségügyi Intézetnek, mint az Aerobiológiai Hálózat szakmai irányítójának átadott működtetési támogatás felhasználása (forintban)

Működtetési költség megnevezése	Költség összege (forint)
Pollendobok felszállítása TNT futárszolgálattal	1 100 000
Műszer javítás, karbantartás	1 000 000
Pollencsapda üzemeltetés	100 000
Laboratoriumi fogyóeszközök	500 000
PPRR rendszer térképes fejlesztése	150 000
Eredmények hazai bemutatása	100 000
Egyéb dologi kiadások	300 000
Leolvasás és adatbázis feldolgozás személyi költségei	3 200 000
Elszívó berendezés beszerzése	550 000
Összesen:	7 000 000

2. táblázat: 2014. évben a Földművelésügyi Minisztérium által a megyei népegészségügyi szakigazgatási szervek részére átadott támogatási összeg

Kormányhivatal		Támogatási összeg (Ft)
1.	Baranya Megyei Kormányhivatal	800 000
2.	Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal	160 000
3.	Békés Megyei Kormányhivatal	160 000
4.	Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal	590 000
5.	Csongrád Megyei Kormányhivatal	590 000
6.	Fejér Megyei Kormányhivatal	160 000
7.	Győr-Moson-Sopron Megyei Kormányhivatal	590 000
8.	Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal	160 000
9.	Heves Megyei Kormányhivatal	590 000
10.	Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Kormányhivatal	160 000
11.	Komárom-Esztergom Megyei Kormányhivatal	160 000
12.	Nógrád Megyei Kormányhivatal	160 000
13.	Somogy Megyei Kormányhivatal	160 000
14.	Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal	160 000
15.	Tolna Megyei Kormányhivatal	160 000
16.	Vas Megyei Kormányhivatal	590 000
17.	Veszprém Megyei Kormányhivatal	160 000
18.	Zala Megyei Kormányhivatal	590 000
Mindösszesen:		6 100 000

3. táblázat: A közfoglalkoztatás keretében történő parlagfü-mentesítés I. ütemének részletes adatai (2014. május 05 - 2014. május 09.)

Sor sz.	Adatszolgáltatók	Részvevők létszáma (fő)	Parlagfü mentesített terület nagysága (m ²)
1	Vízügyi Igazgatóságok	4 518	6 231 480
2	Állami Erdőgazdálkodók	1 927	4 646 993
3	Magyar Közút Nonprofit Zrt.	159	593 000
4	Nemzeti Parkok	267	2 840 213
5	Kistérségi mezőgazdasági startmunka mintaprogramok	17 942	21 518 688
6	Hagyományos önkormányzati közfoglalkoztatás	4 126	10 570 337
Összesen		28 939	46 400 711

4. táblázat: A közfoglalkoztatás keretében történő parlagfű-mentesítés II. ütemének részletes adatai (2014. június 16 - 2014. június 20.)

Sor sz.	Adatszolgáltatók	Résztevők létszáma (fő)	Parlagfű mentesített terület nagysága (m ²)
1	Vízügyi Igazgatóságok	10 517	13 891 641
2	Állami Erdőgazdálkodók	3 790	9 306 810
3	Magyar Közút Nonprofit Zrt.	505	1 994
4	Magyar Államvasutak	664	257 160
5	Nemzeti Parkok	488	1 420 430
6	Kistérségi mezőgazdasági startmunka mintaprogramok	19 302	46 319 022
7	Hagyományos önkormányzati közfoglalkoztatás	19 633	38 874 676
Összesen		54 899	110 071 733

5. táblázat: A közfoglalkoztatás keretében történő parlagfű-mentesítés III. ütemének részletes adatai (2014. július 21 - 2014. július 25.)

Sor sz.	Adatszolgáltatók	Résztevők létszáma (fő)	Parlagfű mentesített terület nagysága (m ²)
1	Vízügyi Igazgatóságok	11 434	12 693 400
2	Állami Erdőgazdálkodók *	3 694	11 196 996
3	Magyar Közút Nonprofit Zrt.	482	2 199
4	Magyar Államvasutak	791	284 275
5	Nemzeti Parkok	486	1 560 150
6	Kistérségi mezőgazdasági startmunka mintaprogramok	20 038	24 290 983
7	Hagyományos önkormányzati közfoglalkoztatás	25 743	42 942 185
Összesen		62 668	92 970 188

6. táblázat: A közfoglalkoztatás keretében történő parlagfű-mentesítés IV. ütemének részletes adatai (2014. augusztus 11 - 2014. augusztus 19.)

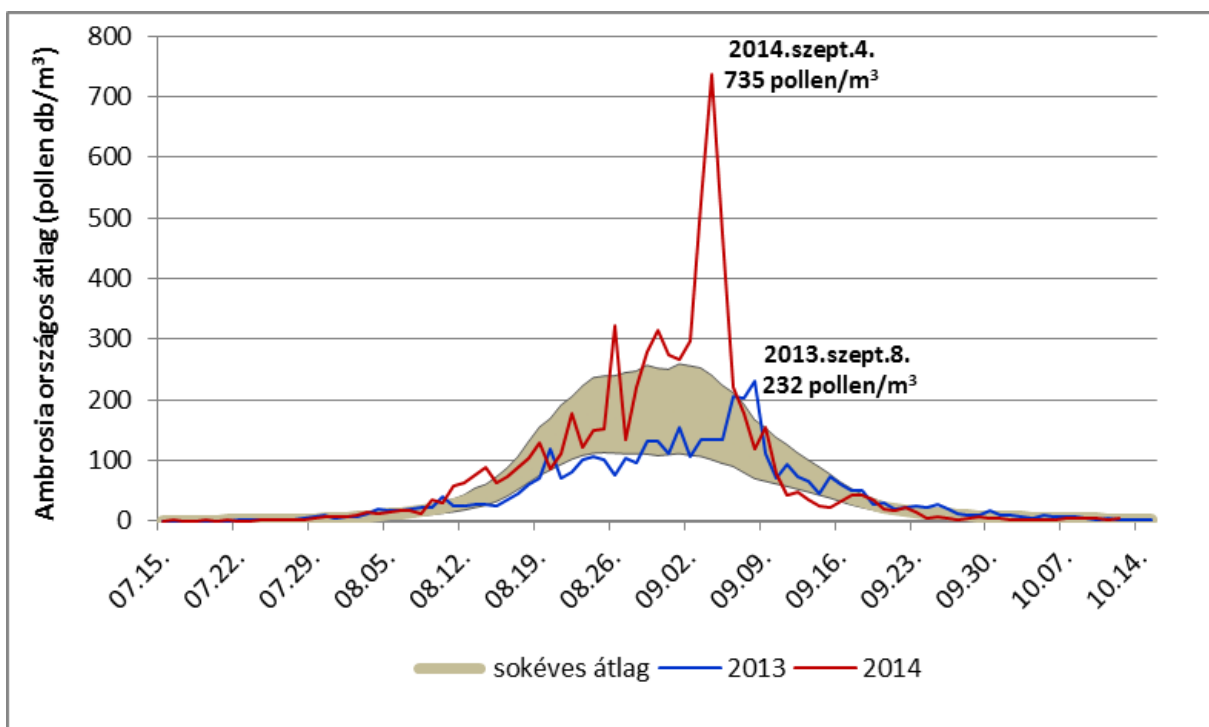
Sorsz.	Adatszolgáltatók	Résztevők létszáma (fő)	Parlagfű mentesített terület nagysága (m ²)
1	Vízügyi Igazgatóságok	13 233	16 745 617
2	Állami Erdőgazdálkodók	3 903	11 103 684
3	Magyar Közút Nonprofit Zrt.	681	1 902
4	Magyar Államvasutak	482	1 519 320
5	Nemzeti Parkok	909	126 050
6	Kistérségi mezőgazdasági startmunka mintaprogramok	23 724	53 536 879
7	Hagyományos önkormányzati közfoglalkoztatás	27 421	48 976 724
Összesen		70 353	132 010 176

7. táblázat: A 2014. évi közfoglalkoztatás keretében végzett parlagfű-mentesítés I-IV. ütemének összesítése (az ütemenkénti legnagyobb létszám, valamint a legnagyobb terület figyelembe vételével)

Sorsz.	Adatszolgáltatók	Résztevők létszáma (fő)	Parlagfű mentesített terület nagysága (m ²)
1	Vízügyi Igazgatóságok	13 233	16 745 617
2	Állami Erdőgazdálkodók	3 903	11 103 684
3	Magyar Közút Nonprofit Zrt.	681	593 000
4	Magyar Államvasutak	791	2 840 213
5	Nemzeti Parkok	909	1 560 150
6	Kistérségi mezőgazdasági startmunka mintaprogramok	23 724	53 536 879
7	Hagyományos önkormányzati közfoglalkoztatás	27 421	48 976 724
Összesen		70 662	135 356 267

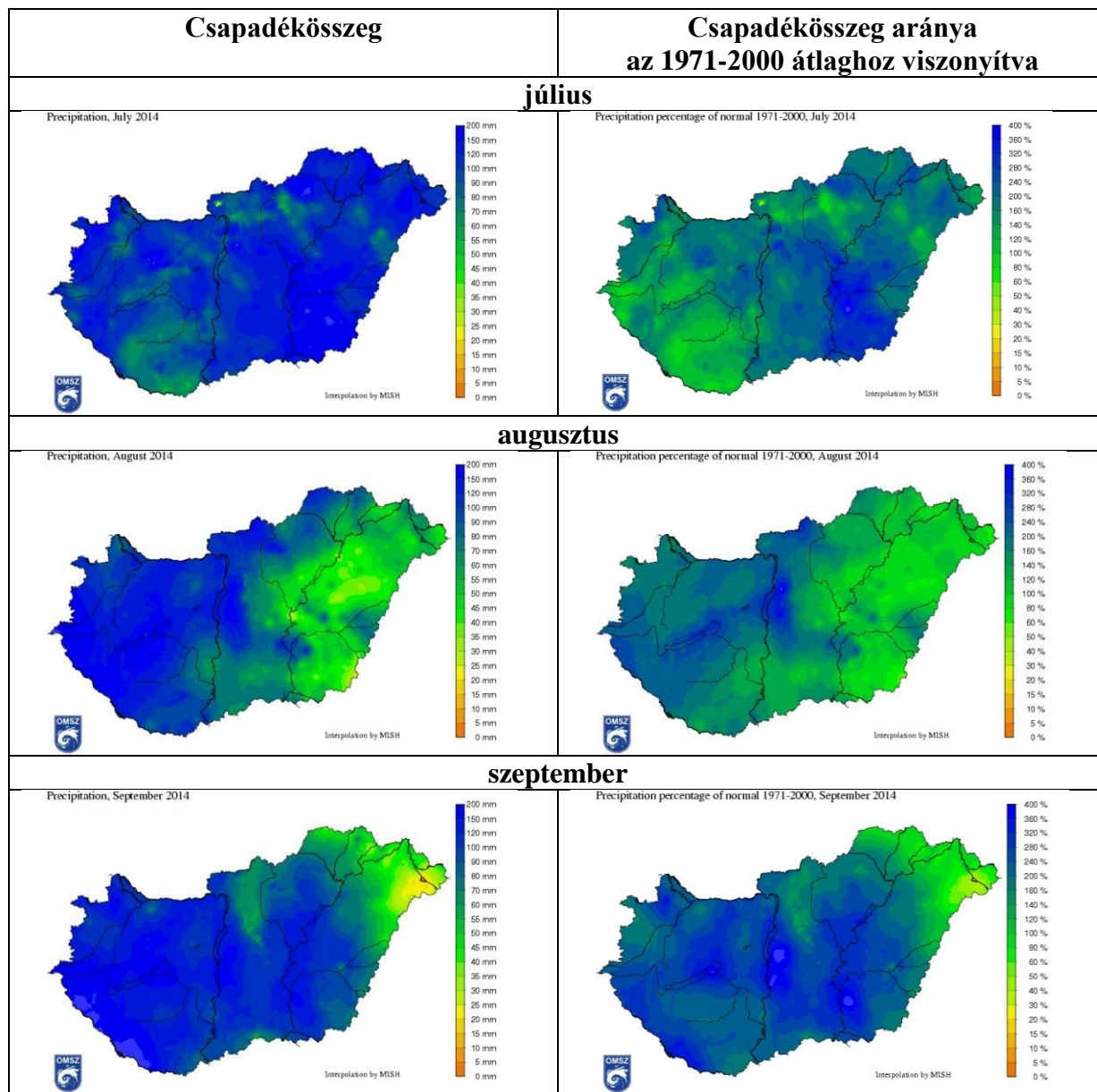
II. Ábrák

1. ábra: A parlagfű pollen országos napi átlagkoncentrációjának alakulása 2013-ban és 2014-ben

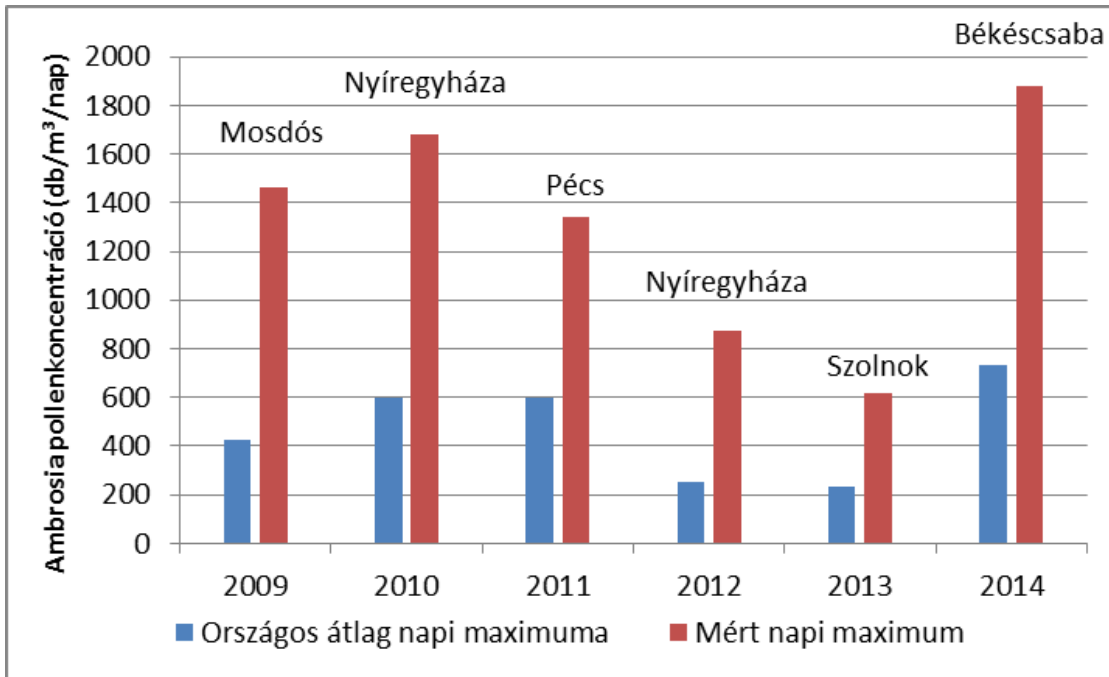

2. ábra: A csapadékösszeg alakulása 2014-ben, július, augusztus és szeptember hónapokban

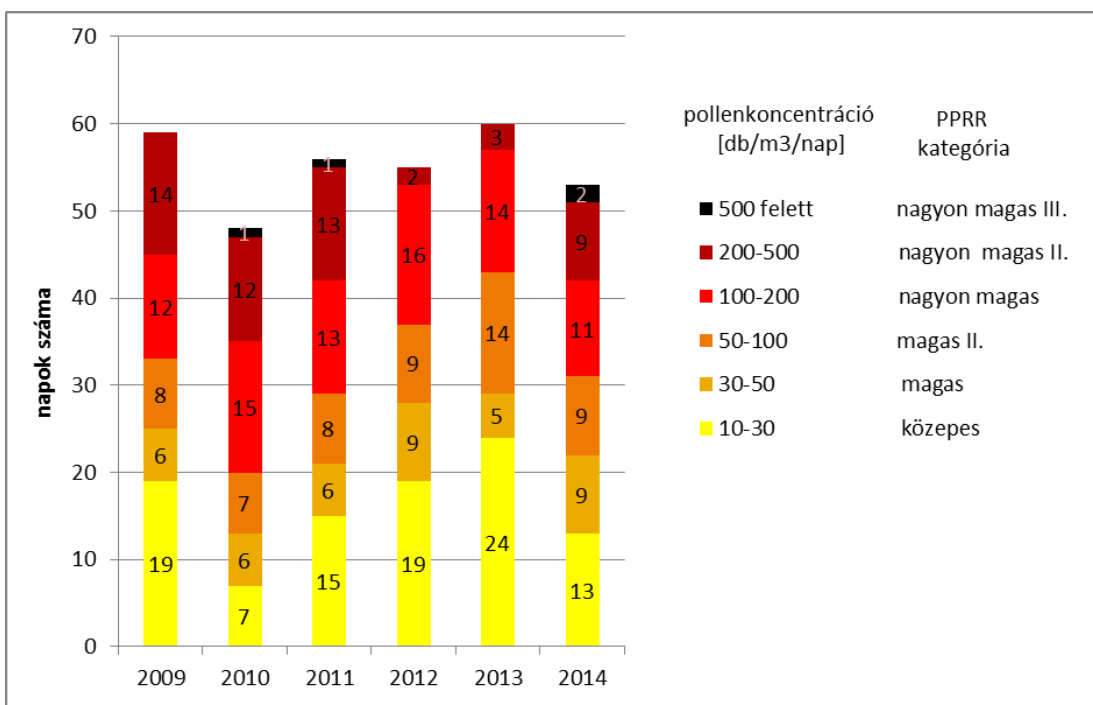
A jobb oldali térképsoron a sötétebb zöld és a kék árnyalatok a sokéves átlagnál magasabb csapadékösszeget jeleznek. (A képek forrása: Az Országos Meteorológiai Szolgálat honlapja, http://www.met.hu/eghajlat/magyarorszag_eghajlata/eghajlati_visszatekinto/elmult_honapok_idojarasa/)

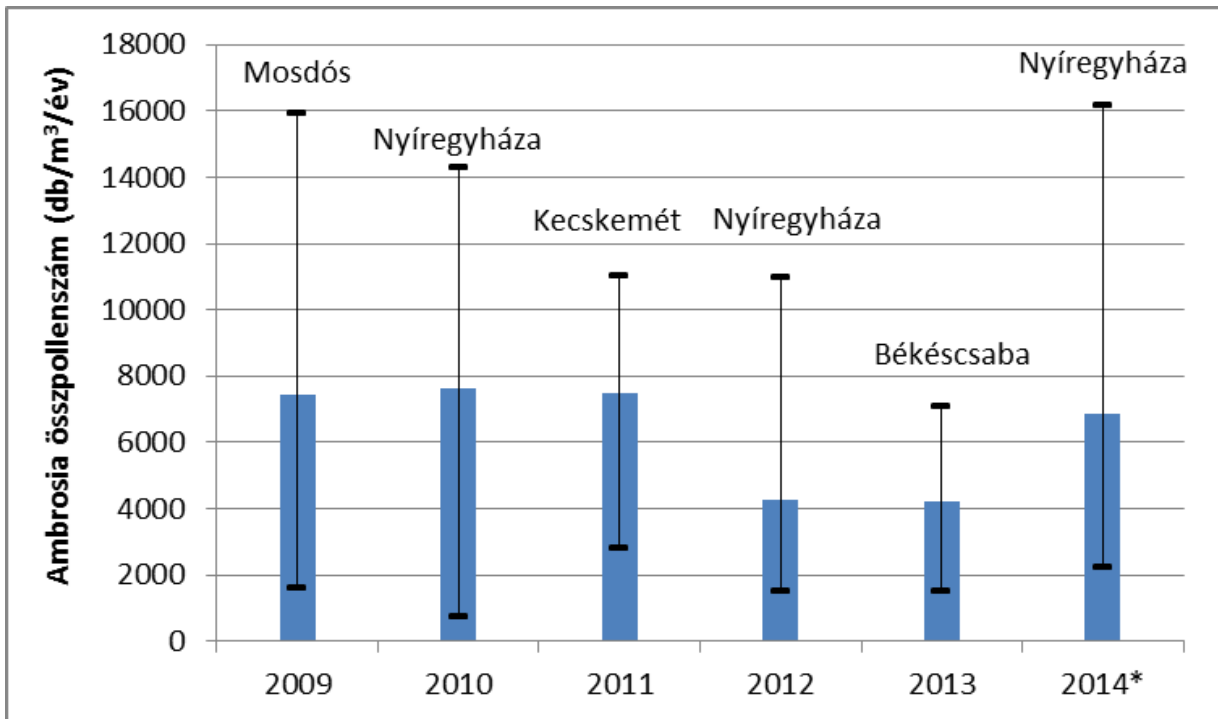
3. ábra: A napi parlagnyű pollenkoncentráció maximumok alakulása 2009 és 2014 között

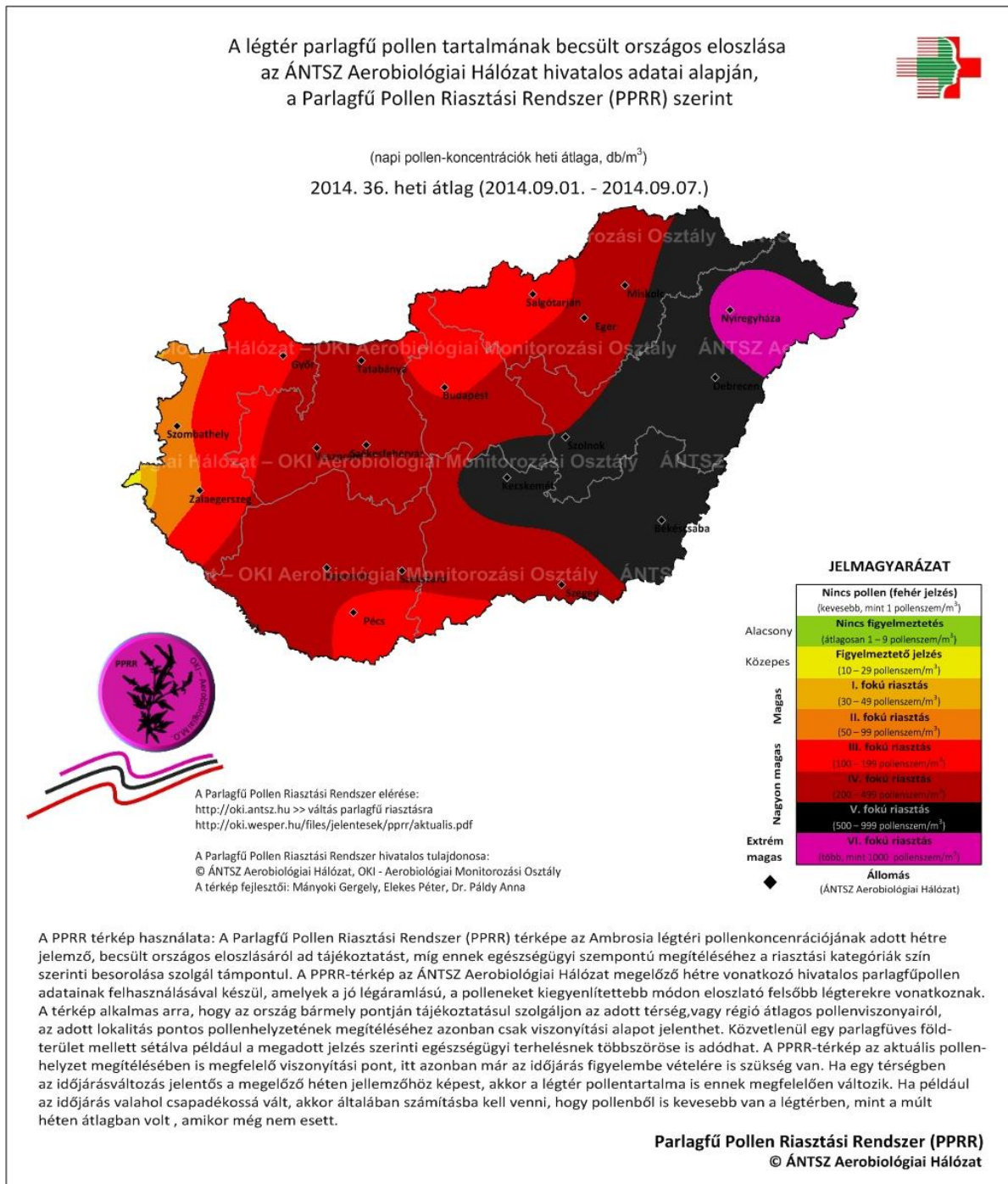
4. ábra: Az országos átlagban tüneteket okozó napok számának alakulása, illetve a tüneteket okozó napok PPRR kategóriák szerinti eloszlása 2009 és 2014 között

5. ábra: Az éves parlagfű összpollenszám alakulása 2009 és 2014 között – országos átlag, illetve a mért minimum és maximum értékek (a 2014-es értékek részleges adatsor alapján)

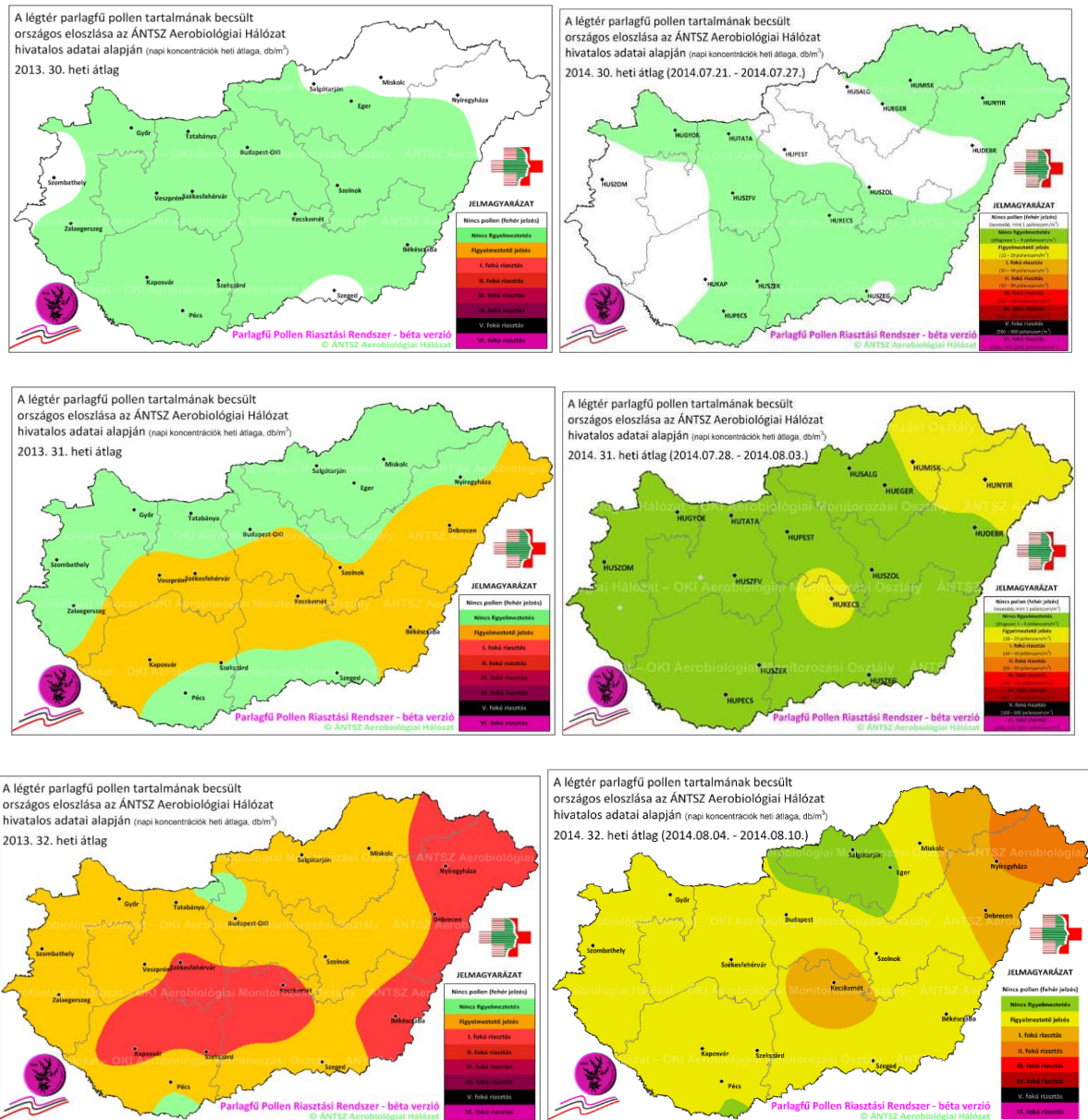

6. ábra: A 2014-es parlagfű szezon csúcsidőszakát (36. hét) jellemző aerobiológiai helyzetkép, a pollenkoncentráció heti átlagértékeinek figyelembevételével, a PPRR alapján

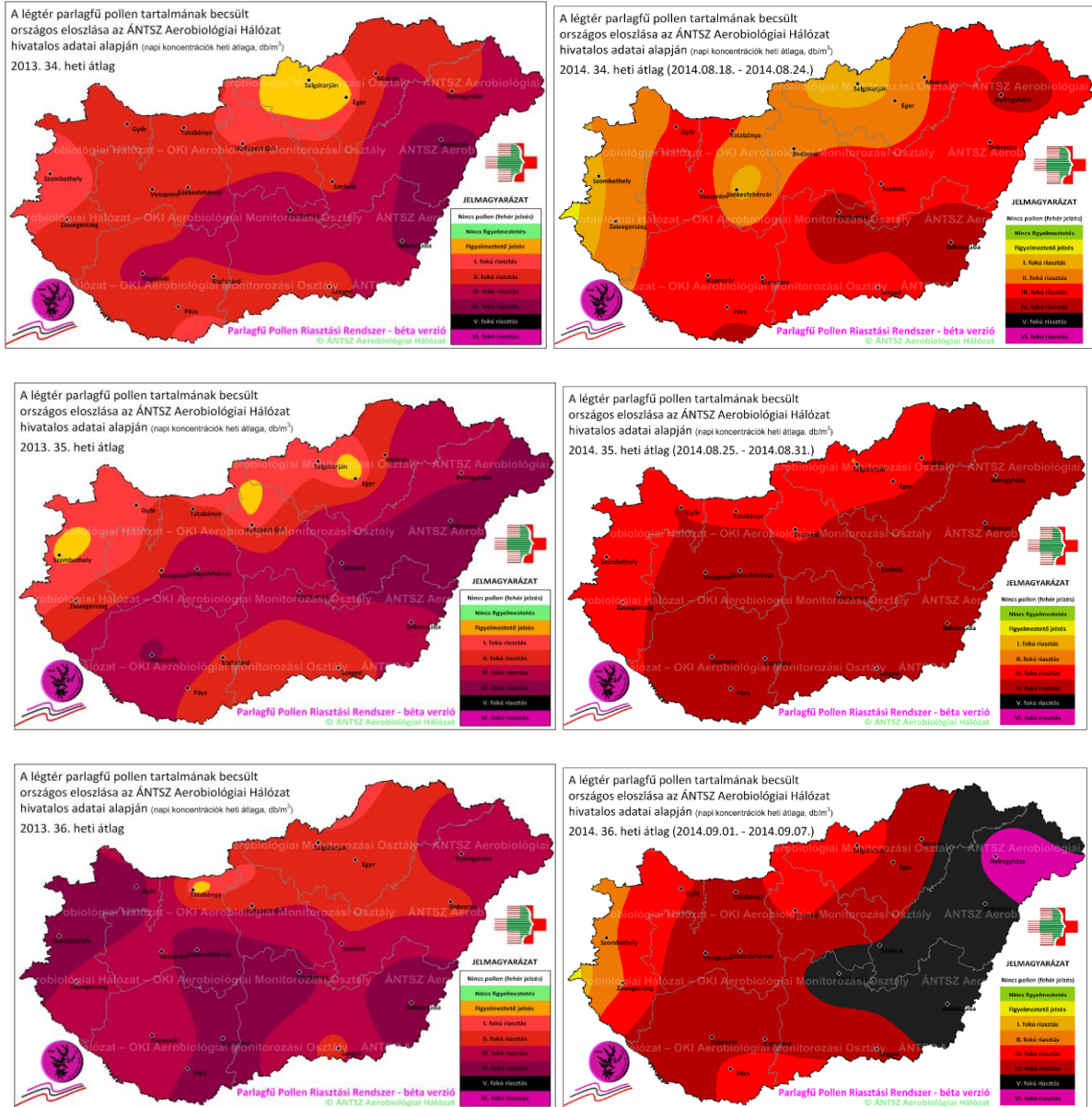
7. ábra: A 2013-as és 2014-es parlagfű szezon összehasonlítása a parlagfű szezon első három hetében, a PPRR által mutatott értékek alapján

A 2014-es parlagfű szezon később, alacsonyabb értékekkel indult, mint a megelőző évben.

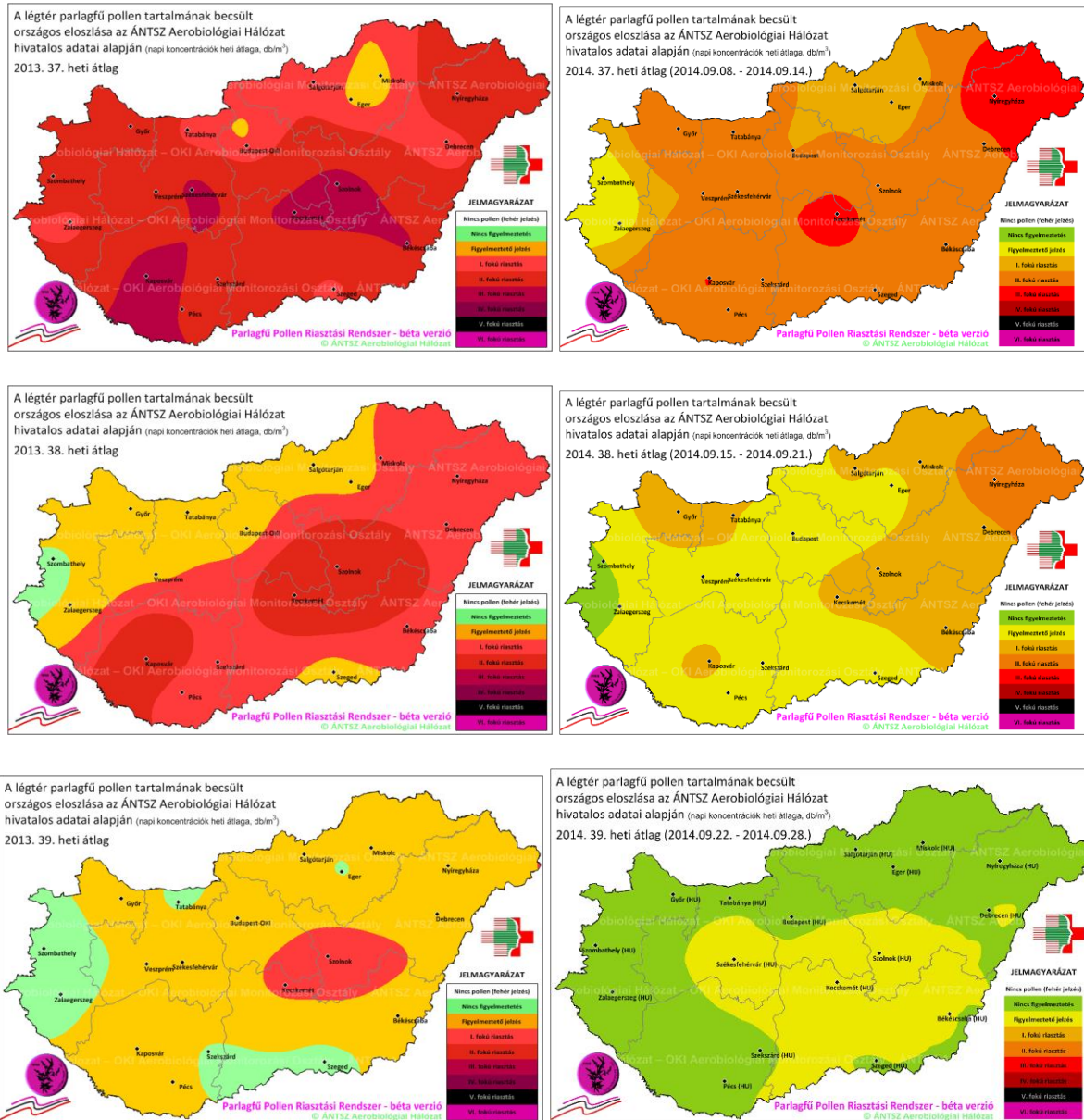
8. ábra: A 2013-es és 2014-as parlagfű szezon csúcsidőszakok összehasonlítása a 34-36. hetekben a PPRR által mutatott értékek alapján

A 2014. évében az országban először, a csapadékos idő elmúltával a 36. héten extrém magas parlagfű pollenkoncentrációt jeleztek: Nyíregyházán életbe lépett a legmagasabb fokozatú, a heti átlagot tekintve is 1000 db/m³-nél magasabb pollenkoncentrációt jelző riasztási szint (VI. riasztási fokozat). A megelőző évhez képest igen hirtelen volt a változás.

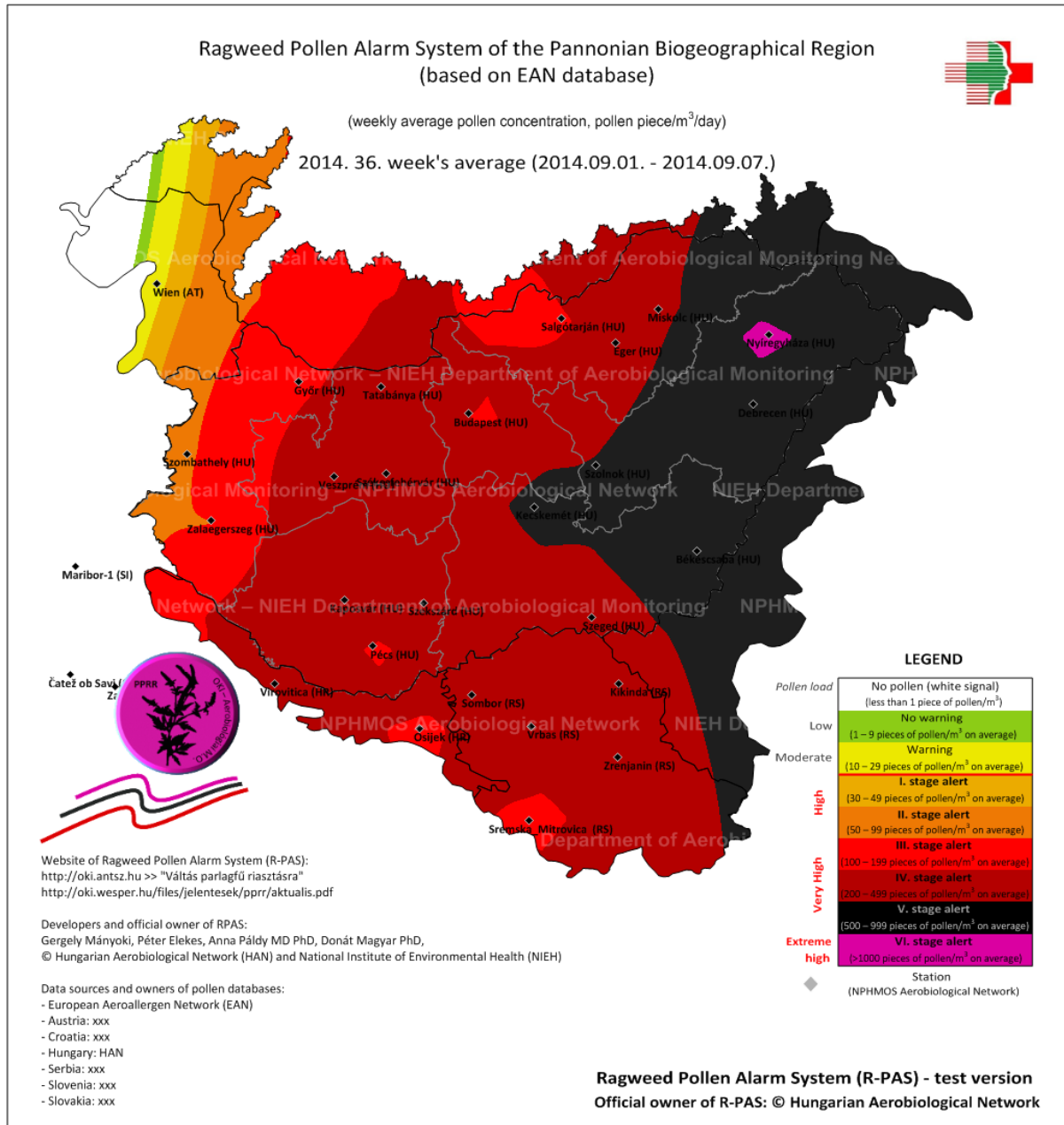
9. ábra: A 2013-es és 2014-es parlagfű szezon összehasonlítása a 37-39. szezonzáró hetek alapján, a PPRR szerint

A 2014-es parlagfű szezon a megelőző évnél hamarabb leszálló ágba került, köszönhetően a gyakran csapadékos időjárásnak.

10. ábra: A PPRR 2014-es fejlesztés részeredményének tekinthető nemzetközi kitekintést adó, Pannon Biogeográfiai Régiót felölelő parlagfű riasztás térkép (R-PAS béta), a 36. hétre vonatkozó aerobiológiai helyzetképet prezentálva

A határon túli adatok bevonásával pontosítani tudjuk a Magyarországra vonatkozó információkat (10. ábra). A térképen jól látható a térségre sok esetben jellemző jelentős K-NY-i pollenkoncentráció-grádiens. A térkép K-i, DK-i, ÉK-i és É-i térségekre vonatkozóan alacsony megbízhatóságú a határon túli területekről hiányzó Állomások miatt.

III. Tájékoztatók

I.tájékoztató: 2014. év nyarán, az a nyári egészségtábor számára aktualizált szóróanyagok

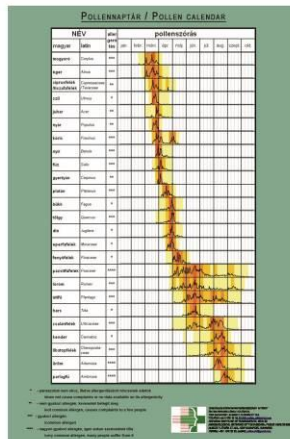
HASZNOS TANÁCSOK POLLENALLERGIÁSOKNAK

- Javasoljuk, hogy regisztráljanak a Pollendiary oldalon és naponta töltsék ki személyes pollennaplójukat (<https://www.pollendiary.com/Phd/hu/start>)! Így hasznos információhoz juthatunk tüneteink és a pollenkoncentráció összefüggéséről. Követhetjük, hogy a tünetek miképpen függenek a mért légköri pollenkoncentrációtól. Ajánljuk az oldalt másoknak is! Minél több regisztrált végez rendszeres pollennaplózást, annál hitelesebb eredményeket kapunk saját magunkra vonatkozólag!

- Figyeljük és kövessük a hivatalos pollenjelentést, a pollennaptárt és a Parlagfű Pollen Riasztási Rendszert (PPRR) az Országos Környezetegészségügyi Intézet honlapján! A parlagfű virágzásának kezdete előtt két héttel kezdjük meg a terápiás megelőzést, hogy tüneteink mérséklődjenek a pollenszórás megindulásakor!

- A gyógyszeresedés megkezdése előtt kérjük ki kezelőorvosunk, allergológusunk tanácsait!
- Az idősebb, zárt erdőkben (pl. bükkösökben) és a vizek mentén a légteni pollenkoncentráció visszafogottabb mértékű, mint a városokban, településeken. Tegyünk kirándulásokat hegy- és dombvidékeinken, tervezzünk időtöltést vizeink közvetlen közelébe. Ha tehetjük, a szabadság idején menjünk tengerpartra vagy magashegységi környezetbe, ahol alig találkozhatunk parlagfű pollennel.
- Tájékozódjunk a növény megjelenéséről, ismerjük fel és lehetőség szerint kerüljük el. Egy-egy szál esetén (pl. buszmegállóban) húzzuk ki tövestül a parlagfűvet.
- A növény irtását virágzás előtt végezzük el. Ilyen akciót júliusig bezárólag szervezzünk. A parlagfű mentesítési programban a játszóterek, óvodák, iskolák, sportcentrumok közvetlen környezete élvezzen kiemelt figyelmet!

Gyermekeinket óvjuk a magas parlagfű pollenkoncentrációtól! Az allergiás reakciók bármely életkorban kialakulhatnak, illetve súlyosbodhatnak asztmás tünetekkel!

- A mezőgazdasági területek mentén (például napraforgós táblák mellett, mezsgyéken) jellemző a parlagfű tömeges megjelenése, így ezeket a területeket próbáljuk minél nagyobb kitéréssel elkerülni. Gyalogos és

kerékpáros közlekedés esetén vigyünk magunkkal maszkot az útra. Gépkocsival utazva, az ablakot ne húzzuk le az ilyen szakaszokon. A polleneket kiszűrő maszkok használata általánosan javallott!

- Ügyeljünk a beltéri levegőminőségre! Minél gyakrabban és alaposabban porszívózzuk a lakást, a felületeket nedves ruhával töröljük le! Hazaérve, cipőinket is nedves ruhával tisztítsuk meg!
- Naponta cseréljük és mossuk ruháinkat és az ágyneműt, elsősorban a párnahuzatot, mert a pollen könnyen rátapad! Az ágyneműt és a ruhákat lehetőség szerint ne a szabadban szárítsuk, hogy a használatba vételkor a lehető legkevesebb pollen legyen rajtuk! Mossunk haját naponta lefekvés előtt, hiszen a pollenszemcsék ezrei tapadhatnak meg rajta!
- Mind a lakásban, mind a gépkocsiban pollenszűrésre alkalmas levegőszűrőt használjunk!

TOVÁBBI INFORMÁCIÓK
az Országos Környezetegészségügyi Intézet honlapján

<http://oki.antsz.hu>

Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat

ITT A PARLAGFŰ SZEZON!

●A parlagfű (*Ambrosia artemisiifolia*) az egyik legagresszívabb behurcolt gyomnövény hazánkban, elsősorban gondozatlan területeken, vasúti sínek mentén és mezőgazdasági táblákban (főként napraforgósban) fordul elő.

●Veszélyes allergén, az allergiások kétharmada szenved tőle hazánkban, mintegy másfél, kétmillió ember.

Parlagfű pollenriadó esetén (100 db/m³ felett), virágzó parlagfűves területek környezetében, mezőgazdasági munkák végzése, vagy aktív sportolási tevékenység esetén ajánlott légzésvédő maszkok főbb tulajdonságai:

- P1-es (FFP1) kategóriába tartozzon;
- oldalról is jól záródjon, az archoz simuló felépítéssel bírjon;
- beépített, illetve cserélhető szűrőbetéttel legyen ellátva;
- a megfelelő pórusméretű szűrő akadálymentes légzést biztosítson.

Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat

A parlagfű pollenhelyzetéről az Országos Környezetegészségügyi Intézet (OKI) honlapján tájékozódhat (<http://oki.antsz.hu>), az Aerobiológiai Hálózat adatai alapján adott hivatalos jelentésből.

A Parlagfű Pollen Riasztási Rendszer (PPRR) térképei a parlagfű pollen becslt országos eloszlásáról adnak hiteles információkat: a műszeresen mért légtéri pollenkoncentráció adatok heti átlagértékeit mutatja az egészségkárosító hatásoknak megfelelően kialakított színkategóriák szerint, Magyarországra, illetve 2014 augusztusától a Pannon Biogeográfiai Régió területére.

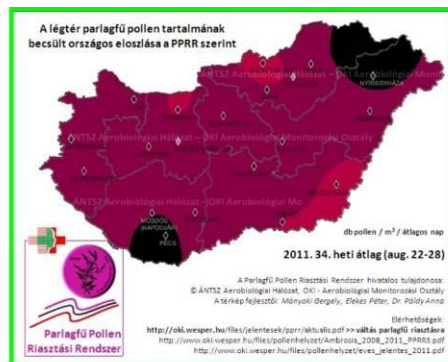

2. tájékoztató: 2. oldal

Mivel 10 db/m^3 pollenkoncentráció az allergiásoknál már lehet tünetek okozója (közepes szint), ezért ekkor a rendszer figyelmeztető jelzést ad ki (citromsárga szín). Hazánkban a fő virágzási időszakban (augusztus) a légtéri parlagfű-pollenterhelés sokszorosán meghaladhatja a tüneteket kiváltó minimális koncentrációt, ezért a 9 színkóddal működő rendszer 6 riasztási fokozatot tartalmaz.

Magas koncentrációról akkor beszélhetünk, amikor a tünetek már minden allergiásnál jelentkeznek, ezt a rendszer a 30 db/m^3 átlagos pollenkoncentráció elérése esetén narancs színnel jelzi. A nagyon magas koncentráció értékek piros (átlagosan 100 db/m^3 feletti koncentráció a héten), fekete (500 db/m^3 felett), vagy rózsaszínes ún. *Ambrosia színnel* (1000 db/m^3 felett) jelenhetnek meg. Fekete (V. szintű) riasztással a csúcsidőszak folyamán találkozhatunk, jellemzően augusztus 20., illetve a 34. hét környékén. Az allergiások ilyenkor heves tünetektől szenvedhetnek.

JELMAGYARÁZAT A PARLAGFŰ POLLEN RIASZTÁSI RENDSZERHEZ	
	fehér jelzés Nincs pollen (kevesebb, mint átl. 1 db)
Alacsony	nincs figyelmeztetés (zöld jelzés) (1 – 9 db pollenszem/ m^3 /átlagos nap)
Közepes	figyelmeztetés (narancs jelzés) (10 – 29 db/m^3)
Magas	I. fokú riasztás (piros) (30 – 49 db/m^3)
	II. fokú riasztás (vörös) (50 – 99 db/m^3)
Nagyon magas	III. fokú riasztás (bordó) (100 – 199 db/m^3)
	IV. fokú riasztás (sötétbordó) (200 – 499 db/m^3)
	V. fokú riasztás (fekete) (500 – 999 db/m^3)
Extrém magas	VI. fokú riasztás (Ambrózia szín) (1000 – db/m^3)

Mit tehetünk a parlagfű allergia tüneteinek csökkentése érdekében?

- Készüljön fel! Forduljon szakorvoshoz, menjen el allergiavizsgálatra, idejében kezdje el szedni az orvos által felírt gyógyszereket, tartson magánál pollen szűrésre is alkalmas maszkot, valamint kalcium pezsgőtablettát!
- Regisztráljon a <https://www.pollendiary.com/Phd/hu/start> oldalon és töltsse ki naponta a személyes pollennaplót, figyelje a hivatalos pollenjelentést, a pollennaptárt és a Parlagfű Pollen Riasztási Rendszert (OKI)!
- Ismerje fel a parlagfű növényt és ha teheti, kerülje el a parlagfű pollen jelentősebb forrásait (pl. parlagfűves mezők, út menti gyomos szegélyek). Ha módjában áll, segítsen a korai, pollenszórás előtti mentesítésben!
- Ha teheti, olyan területekre tervezze szabadságának eltöltését, ahol a parlagfű pollen koncentrációja alacsony (pl. magas hegységek, tengerpart, hazai erdős területek)!
- A városokban, településeken a parlagfű virágzása idején lehetőség szerint korlátozza a szabadban eltöltött időt: az aktív mozgást (munkavégzést, sportolást) elsősorban a kora reggeli és esti időszakokban, illetve parkos, erdős környezetben valósítsa meg!
- Figyeljen a beltéri levegőminőségre is! Éjjel és hajnalban szellőztesse a lakást, napközben tartsa zárva az ablakokat, mosson gyakran ágyneműt, ruhát, haját!
- Cserélhető szűrővel ellátott légkondicionáló berendezést használjon!

3. tájékoztató: A Parlagfű Pollen Riasztási Rendszer színekódjainak egészségügyi tartalma

A PPRR SZÍNKÓDJAINAK, ILLETVE RIASZTÁSI SZINTJEINEK EGÉSZSÉGRE VONATKOZÓ TARTALMA

Fehér jelzés („nincs”; $<1 \text{ db/m}^3$): jelzése szerint az Aerobiológiai Hálózat nem detektált parlagfű pollent a levegőben, vagy ez átlagban kevesebb, mint 1 db/m^3 . A riasztási rendszer három bevezető jelzésének első tagja. Nincs parlagfű pollen.

Zöld jelzés („alacsony”, $1-9 \text{ db/m}^3$): tüneteket nem okozó alacsony pollenkoncentrációt jelez. Nincs figyelmeztetés.

Narancs figyelmeztetés („közepes”, $10-29 \text{ db/m}^3$): a parlagfűre erősen érzékeny egyéneknél már kezdeti tüneteket okozó közepes szintű pollenkoncentráció. Figyelmeztető jelzés lép érvénybe.

Piros riasztás („magas I.”, $30-49 \text{ db/m}^3$): a hat fokozatú rendszer **első fokú riasztása**. A parlagfűpollenre súlyosan érzékenyek esetén már állandó, kisebb erősségű tüneteket okozó magas légtéri pollen-koncentráció értéket jelez, amely esetben azonban már a kevésbé érzékenyek is számíthatnak a kezdeti tünetek megjelenésére. Ez esetben minden parlagfűre allergiás személy kisebb-nagyobb mértékben érintett. A 30 db/m^3 nemzetközileg is a „high” kategória alsó határaként elfogadott.

Vörös riasztás („magas II.”, $50-99 \text{ db/m}^3$): **másod fokú riasztás** él, erős tüneteket okozó magas parlagfű pollenkoncentráció; már a kevésbé érzékenyek szervezete is közepes erősséggel reagál.

Bordó riasztás („nagyon magas I.”, $100-199 \text{ db/m}^3$): **harmad fokú riasztás**, amely esetben először beszélünk nagyon magas parlagfű koncentrációról. Ekkor már minden érintett erős, vagy igen erős tünetekkel küzd. E szint alsó határa megegyezik a nemzetközileg is használt nagyon magas („very high”) ($>100 \text{ db/m}^3$) kategória alsó limitjével.

Sötétbordó riasztás („nagyon magas II.”, $200-499 \text{ db/m}^3$): **negyed fokú riasztás**, amikor az egészségi állapot már kritikussá válhat; jellemzően nő például az asztmás tünetegyüttes fellángolásának valószínűsége is. Magyarországon a csúcsszezonban több napon át, nagy kiterjedésben is jellemző.

Fekete riasztás („nagyon magas III.”, $500-999 \text{ db/m}^3$): **ötöd fokú riasztás**; ilyen esetben a heveny tünetek már komoly mértékű életminőség-romlás okozói. Magyarországon a csúcsidejében jellemző olyan hét, amikor egyes térségekben ez a riasztási szint van érvényben. Az ilyen esetekben egy-egy napon a pollenkoncentráció jellemzően átlépheti az 1000 db/m^3 -es határt is.

"Ambrosia szín" riasztás („extrém magas”, $>1000 \text{ db/m}^3$): **hatod fokú riasztás**, amelyet a pollenszemek festődési színéről neveztek el. Az 1000 db/m^3 koncentráció, a legmagasabb riasztási szint, ennek esetén a tünetegyüttes már szélsőséges erősségű lehet; extrém helyzetről kell beszélünk.

A hatos fokozat inkább jelzés értékű riasztási szint, mert még Magyarországon sem jellemző, hogy valamely térségben olyan hét adódik, amelynek a Hálózat kimutatása szerint magasabb az átlagos napi pollenkoncentrációja, mint 1000 db/m^3 . Így bár a legmagasabb riasztási fokozat kiadására nem kell számítani, ugyanakkor e fokozat figyelmeztetését érdemes figyelembe vennünk, miszerint egy-egy napon adódhat ilyen mértékű egészségügyi terhelés is, illetve hogy a rendszer a magasabb légtömegekben jellemző, kiegyenlítettebb módon eloszlott pollentartalmat jelzi, azaz parlagfűvel erősen szennyezett területek közvetlen közelében a kimutatott érték sokszorosa is adódhat.